Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нээ гарана | № 200 (16723) | 1984 оной августын 31, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

НГАГШАДАЙ АХЯАНУУД

…ымнай партийна болон совет органууд ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй шинд…дэй эрилтые бэелүүлэн, социально-экономиче…үүдые бэелүүлгэдэ Соведүүдэй үүргые дээшэ…дэнэй ажал ябуулгын онол аргануудые нари… Үндэһэн Хууляар олгогдоһон эрхэ түлөөлэлгэеэ …інаар хэрэглэхын түлөө оролдолго гаргана. Тэ…ар промышленна, хүдөө ажахын үйлэдбэрн, …тура, эрдэм гэгээрэл, элүүрые хамгаалга болон …суудалнуудые шиндхэлгэдэ улам эдэбхитэйгээр …г болоо. КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленум …ар К. У. Черненко нигэжэ зааһан байна. «...Со…айхабтар ехэ хүсэ шадал гүйсэд дүүрэнээр хэрэг…і гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй».

…ай Соведүүд үйлэдбэриин түлөө харюусалгатай …гадна хүн зоной эрилтые һайнаар хангахын тү…ргэлжэ оролдолго гаргаха уялгатай. Эдэ бүхы …уд саашадаашье гүйсэд һайнаар шиндхэгдэжэ …гой.

…ай Соведүүдэй хүдэлмэриин амжалта депута…а ажал ябуулгаһаа сүм дулдыдадаг гээд мэ…дай депутат байха гээшэ тон харюусалгатайшье, …е уялга болоно. Урдахи зарлалай һунгалта…о 2 жэл үнгэрбэ бшуу. Тиимэһээ мүнөө Соведүүд хэһэн, бүтээһэн хүдэлмэри тухайгаа …айнхай. Тиихэдэ арадай һунгамалнууд һун…захианууд хэр дүүрэнэб гэжэ тодорхойгоор …өөрхэшье уялгатай. Юундэб гэхэдэ, Буряадай Үндэһэн Хуули дотор заагдаһанай ёһоор, …е ажал ябуулгада депутат ниитэ гүрэнэй аша …элбэри болгодог, һунгуулиингаа округой хүн …тэнүүдые хараада абадаг, һунгагшадай захя…дые бодотоор бэелүүлхэ ябадал туйладаг» бай…

…д захиануудые үгэхэдөө, общественн, гүрэнэй …эргүүдтэ һанаагаа зободог байһанаа элирхэйл… Тиимэһээ КПСС-эй XXVI съездын хараалһан …эсба болон социальна түсэбүүдые бэелүүлхэ хэ…нгагшадай захианууд шухала түлхисэ болоожо …д совет хүдэлмэрилэгшэд, депутадууд тон зү…дог байна.

…бликын нютагай Соведүүдэй депутадуудта …нгалтын үедэ үгтэһэн захиануудай диилэнхи …дүүргэгдэжэ байна. Һунгагшадай захягаар …зин, столово, поликлиникэ, хүүгэдэй саадууд …сашье объектнүүд бодхоогдоо. Байрын гэрнүү…та депутадуудай туһаламжаар хурдан түргэ…гдана.

…лкымнай арадай депутадуудай Соведүүд …дай захиануудые дүүргэхэ талаар хүдэлмэри …тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй …до баталан абаһан Указые хүтэлбэри болгон, …ой зүгһөө оруулагдаһан һанамжа дурадхалнууд …үдые дүүргэхын тула нилээдгүй оролдолго гар…аг. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын, Хойто-Байгалай, …н, Баунтын, Прибайкалиин районуудай арадай …дай нютагай Соведүүд һунгагшадай захиануу…гэлжын анхарал хандуулна. Тодорхойлбол, …ай районой Уланхаанай сомоной Соведэй де… үгтэһэн захиануудай ёһоор магазин, аптекэ …аа гадуур байрын гэрнүүд олоороо ашаглалгада… Тэрэшэлэн Улаан-Үдын районой Гильбэ…байкалиин районой Татауровай, Түнхэнэй райо…й, Сэлэнгын районой Новоселенгинскын. За…оной Первомаевска болон бусад нютагай Сове…путадуудта үгтэһэн һунгагшадай захианууд ам…аар дүүргэгдэнэ.

…һунгалтаһаа хойшо үнгэрһэн үедэ һунгагша…аар ехэ барилганууд хэгдэһэн байна. Жэшээл…угасаа соо түмэр замшадай үхибүүдэй 280 оро…й саад. Буряадай мебельно-модо болбосоруул…адай хүдэлмэрилэгшэдтэ 157 байратай гэр, …алай районой Нижнеангарск тосхондо нарай…р гэхэ мэтэ барилганууд ашаглалгада үгтөө. Мүн …шадай захягаар Тальцы гэжэ түмэр харгын …дхэн һэльбэгдэе, мяха-консервнэ комбинадай …д бараагуудһаа нүүжэ, шэнэ байрануудые …нын районой Инсэнгын совхозой холын гүүр… отаранууддай байрануудта зайн гал оруулаг…дэн ретранслятоонууд тодхогдоо, Улаан…эй заводой микрорайон — Лесная гэжэ тосхон…ино станци тодхогдоо. Зэдын районой Борьёо…до уһа бүлэдэг 2 станци түхеэрэгдээ. Һунгагша…захианууд гол түлэб нютагай бюджедэй мүнгэ…үзэгдэһэн гээшэ.

…арти, правительство һунгагшадай захиануудые …е арад зоной депутадуудта үгэһэн шухала даа…гэжэ тоолодог. «ХҮДӨӨ НЮТАГУУДАЙ …НОЙ ЭРИЛТЭ ХЭРЭГЛЭМЖЭНҮҮДЫЕ ТОДО …Р МЭДЭХЭ. ТЭДЭНИИЕ БОДОТО ДЭЭРЭНЬ …СОТОЙГООР БЭЕЛҮҮЛХЭ ГЭЭШЭ ЭНДЭ …ЯА ШУХАЛА УДХА ШАНАРТАЙ БАЙНА. …ШАДАЙ ЗАХИАНУУДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЭ ТА… СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИДЭ ЭНЭМНАЙ …ЯА ҮРГЭНӨӨР ХАРУУЛАГДАДАГ. ТИИМЭ…ВДЭЙ БЭЕЛҮҮЛХЭЭР АБАҺАН ЗАХИАНУУ…ЭБТЭ ЗААБОЛ ОРУУЛХА. ҺУНГАГШАДАЙ …УУДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТУЛА ТОДОРХОЙ …АЛЬНА НӨӨСЭНҮҮДЫЕ ҺОМОЛХО ХЭРЭГ… гэжэ нүхэр К. У. Черненко заагаа бэлэй.

…ее, энэ заабари манай бодото ажабайдалда үргэ…лэгдэнэ, һайнаар бэелүүлэгдэнэ.

…иствууд, комсомолшууд, ажалай түрүүшүүл, …шууд, ажахынууд болон эмхи зургаануудай …гшэд — эдэнэр бултадаа һунгагшадай захя…үүргэхэ хэрэгтэ депутадуудта һайнаар туһална. …туһаламжаар нютагай Соведүүдэй сессинүүд, …удай заседаниинууд дээрэ олон шухала асуу…үбшэн хэлсэгдэдэг, зохихо хэмжээнүүд хараа…байна.

…хамта зарим районуудта, жэшээлхэдэ, Зэдын, Хоринн районуудай нютагай Соведүүдэй де… үгтэһэн захианууд хангалтагүйгөөр дүүргэг…дай. Нютагай Соведүүдтэ ерэхэ жэлдэ болохо …болотор үнгэрһэн зарлалай Соведүүдэй депу…нгагшадайнгаа захиануудые дүүргэхын түлөө …долгоёо зорюулха ёһотой.

…адай захиануудые бодотоор бэелүүлэн, нютагай …саашанхи зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэе…ргатай. Тодорхойлон хэлэбэл, һунгагшадай за… дүүргэлтэ депутат бүхэнэй шухала уялга, нэ…н хэрэг байхаһаа гадна партийна, комсомолой, …ай организацинуудай зүгһөө саг үргэлжэ ан…ха асуудал болоно.

ЭРШЭТЭЙГЭЭР, ЭМХИТЭЙГЭЭР!

ЗЭЛЭ ТАТАН ҺУБАРИНА

Уланай колхозой дүршэлтэй механизатор Василий Ламошкоевич Цыденовэй ударидадаг тракторно-таряан ажалай бригада хоёр звено боложо хубаардаг юм. Түрүүшынхииень дүй дүршэлөөр баян Валерий Баяндуевич Ринчинов, нүгөөдыень — Жаргал Гончикович Эрдынеев гэгшэд хүтэлбэрилнэ. Эдэ звенонууд нёдондонһоо эхилжэ, хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг болонхой.

Энэ бригада жэл бүри орооһото болон тэжээлэй ургамалнуудые ургуулдаг юм. Эдэнэртэ хүсэд хүрэхөөр техникэ үгтэнхэй гэхэ гү, али жэшээлхэдэ, В. Ринчиновэй хүтэлбэрилдэг коллективтэ К-700 түхэлэй 4, ДТ-75 түхэлэй 3 трактор, орооһоной 11 комбайн даалгагданхай.

Байгша ондо Уланай таряашад бүхы талмай дээрэһээ 33 мянган центнер орооһо суглуулжа абахэ түсэбөө дүүргэхээр хараална.

— Энэ жэлдэ орооһо таряамнай яһала һайнаар урганхай. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 20—22 центнер ургаса абтаха аабза. Теэд бүхы ургасаяа хайшан гээд гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахаб гэһэн һанал бодол манай сэдьхэлые зобооно, — гэжэ звеное даагша Валерий Баяндуевич таряалан дээрэ һубаряад ябаһан орооһоной 3 комбайн тээшэ хараад хэлэнэ.

Тус ажахы августын хори гаранаар орооһо таряагаа баал болгон унагаажа эхилһэн байна. Мүнөө үедэ эндэ гурбан комбайн табигданхай. Тэдэнииэ колхозой урлаа хараха комбайнернууд Валерий Цивилев, Владимир Будаев, Радна Иванов гэгшэд жолоодоно.

Полиин захада Раднын унагаагаад ошоһон баал шалгажа үзэхэдэмнай, шэниисэ хүсэд эдеэшэнхэй байгаа һэн.

— Игээд хэдэн үдэрэй үнгэрхэдэ эдэнээ хадажа захалхамнай. Гансал бороо орожо, һаад бү ушарvулһай, — гэжэ мантай сүг ябаһан бригадир Василий Ламожапович һанаата болонгёор хэлэбэ.

Г. РИНЧИНО.

Баргажанай район.

Хирэ-хирэ болоод лэ орожо байһан хура борсогой һүүлээр сэлмэһэн тэнгэри малгайншье зэргэ үүлэгүй, хүхэрэн зэнхынэ. Асагадай зүүн урдуур хабтайһан наран сэсэгэй плантаци жэгтэй гоёхоноор шарлан харагдана. Тэндэ гурбан комбайн һубарин ябана.

Гуша гаран гектарта таригдаһан наран сэсэгэй ургасые дүршэлтэй механизатор Андрей Дабханович Банаевай хүтэлбэрилдэг бригадын механизаторнууд силос болгон дарахаар сабшажа байнхай. «КСК-100» түхэлэй бүтээсэ ехэтэй агрегадууд ногоон тэжээл зөөдэг автомашинануудай кузовые түргэн дүүргэхын түлөө шармайн оролдоно.

— Энэ полидо таригдаһан наран сэсэг тон муугаар ургаа. Шэнгэн байхаһаа гадна, набтараар гаранхай. Ашаанай томо автомашинын кузов дүүргэхэ гээшэ хүшэр. Бидэ ургаһыень лэ гээлтэ хоролтогүй суглуулжа абахые оролдонобди. Тээ тэрэ полидохи кукуруза эндэхиһээ үдхэн. Манай сабшажа байһан наран сэсэг Хуушан Онохойн фермын дэргэдэхи траншей соо дарагдана, — гэжэ комбайнер Сергей Кайгородов хөөрэнэ.

УРГАҺЫЕНЬ СҮМ ХУРЯАХА

Байгша ондо Загарайн районой Эрхирэгэй совхоз бүхыдөө 37 мянган центнер үбһэ бэлэдхэжэ, 2800 тонно сенаж дараха түсэбтэй юм. Тиихэдэ 300 тонно ногооной витаминтай гурил гаргажа, 6 мянган тонноһоо бага бэшэ силос даража абаха даабаритай. Һүүлэй мэдээгээр, энэ ажахыда 23 мянган центнер үбһэн һүрилэгдэжэ, 200 гаран тонно силос дарагдаа.

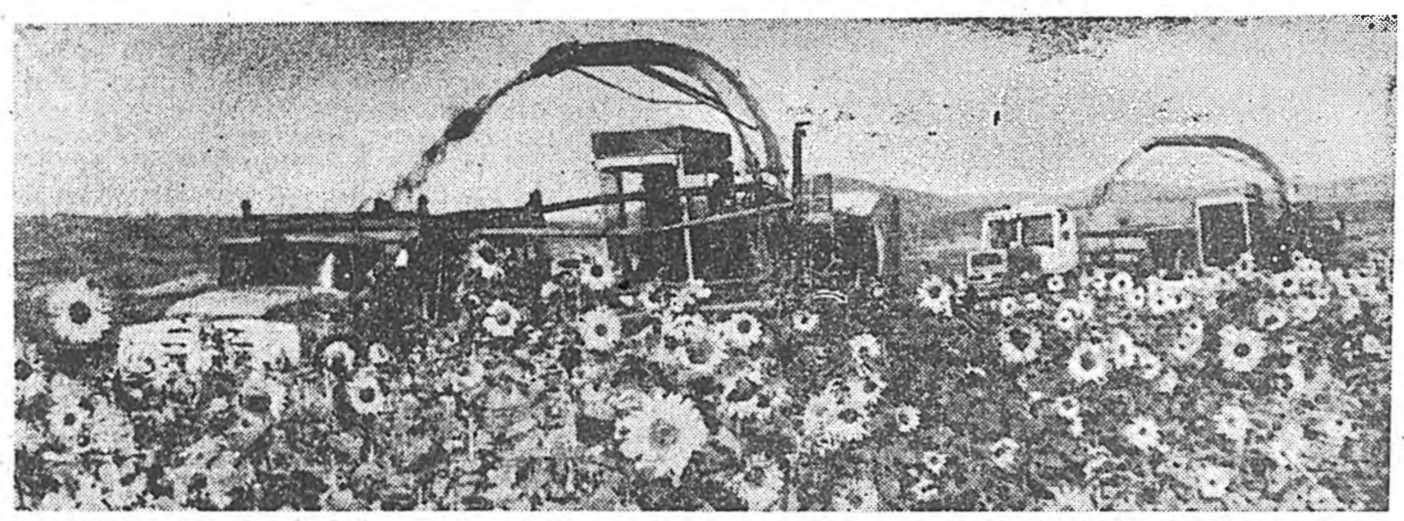
Механизаторнууд Сергей Кайгородов, Ким Буянтуев гэгшэдэй жолоододог «КСК-100» түхэлэй агрегадуудай сабшажа хэршэһэн наран сэсэг Элхиин транспортна 7-дохи предприятиин жолоошод Владимир Куренковэй, Григорий Шангинай автомашинануудта ашагдана. Тэдэнэр дүүрэн ашаатай болоходоо, Хуушан Онохойн һаалиин фермэ тээшэ яараха юм.

— Хуушан Онохойн траншейдэ гансашье эндэхи бэшэ, мүн нүгөөдэ полиин кукуруза хэршэгдээд дарагдана. Тэндэ мүнөөхи хоёр комбайн хүдэлгэгдэнэ. Ургасын бирагүйшэг дээрэһээ үсөөхэн лэ эрьесэ хэнэбди. Юрэдөө, энэ полиие нэгэ тойрожо гарахадал кузов арайхан лэ дүүрэнэ — гээд, жолоошон Владимир Куренков хөөрэнэ.

Силосэй ургамалнуудые хуряажа байһан механизаторнуудай, жолоошодой хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхын тула совхоздо ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Тэжээл бэлэдхэгшэд намарай нарата үдэр бүхэниие ашагтайгаар хэрэглэхын тула ажалаа үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын боро хараан болотор үргэлжэлүүлнэ. Тобшолбол, ургамалай үшөө хагдаржа шарлаагүйдэ ургаһыень сүм суглуулжа абахаар булта эрмэлзэнхэй ажаллажа байгаа һэн.

В. ДОРЖИЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: механизатор Сергей Кайгородов; наран сэсэг хуряалга түлэгтөө; жолоошон Григорий Шангин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КОММУНИСТНУУДАЙ ЖЭШЭЭ

Сагай уларилай хэды таарамжагүй байгаашье һаань, һайн шанартай үбһэ ехээр суглуулжа һүрилхэ зорилготой Хоринн районой Үдын совхозой Зүүн-Хасуургайн сабшаланда ажаллажа байһан Цыден Мункуевич Лхасарановай хүтэлбэрилдэг звено мүрысөөндэ хододоо эрхимлэнэ. Эдэнэр богонихон болзор соо 2156 центнер үбһэ соможо тушаагаа.

Тус звенодо ажалша бэрхэшүүл олон. Жэшээлбэл, косилкатай трактораар үбһэ сабшадаг механизатор Павел Нимаев, хатаһан хангалтама үнэртэй үбһэ тармагшад Аюр Самбаев, Гылык Мункуев, оньһон түхеэрэлгэтэй трактораар һүри сомодог Гомбо-Цырен Найданов гэгшэд үдэр бүхэндэ даабаряа холо үлүүлнэ.

Энэ звенодо саг зуурын партийна бүлэг байгуулагданхай. Коммунистнууд Аюр Самбаев, Соломон Дашацыренов, Александр Канзафаров, КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Цыден Лхасаранов гэгшэд үбһэшэдэй дунда ажалай журам бэхижүүлхэ, үбһэнэй шанар һайжаруулха, мүн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулна.

Т. ЦЫДЫПОВА.

ШЭМЭТЭЙДЭНЬ ШАМДАХА

Байгша ондо ниитын адууһа малда бардам хүрэхөөр шэмэ шанартай тэжээл бэлэдхэжэ абахын тула горитойхон бэлэдхэл хэһэн Хурамхаанай районой Уланхаанай совхозой механизаторнууд мүнөө сенаж дараха хүдэлмэреэ түлэг дундаа ябуулжа байнхай. Һүүлэй дүнгөөр эндэ 1250 тонно шэмэтэ тэжээл дарагдаа.

Хабартаа, зунай хахадлатар хүйтэн байгаашье һаань, сабшалангай ногоон, тэжээлэй таримал ургамалнууд һайнаар гараа. Жэшээлбэл, эндэхи суута луговод Даша Изиевич Ухиновай хүтэлбэрилдэг звеногой зарим участогуудһаа гектарай 70 центнер хүрэтэр ногоон абтана. Юрэнхы дээрээ гектарай 35—40 центнер ногоо суглуулжа, бүхыдөө 4055 тонно сенаж дараха түсэбөө заабол дүүргэхээр эндэхи механизаторнууд ажаллажа байнхай.

Д. НИКОЛАЕВ.

СИЛОС ЯАЖА ТҮРГЭН ДАРАГДААБ?

Томскынхидой дүй дүршэл Ивалгын ОПХ-да хэрэглэнэ

Ивалгын ОПХ-гай тэжээл бэлэдхэгшэд Томско областиин Шегарска районойхидой үүсхэлые үргэнөөр дэмжэн, силос, сенаж даралгые богони болзорто үнгэргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Тиимэһээ ургаса хуряалгада хүдэлжэ байһан хүн зондо хандажа, тэдэнэй һаин дураар хүдэлмэреэ эртэ үглөөнһөө эхилээд үдэшын харанхы болотор үргэлжэлүүлхэ гэжэ хэлсээ.

Силос даралга түргэдхэхын тула тус ажахыда томодхогдоһон хуряалгын-транспортна отряд байгуулагданхай. Отрядай гэшүүдэй урда 10.500 тонно силос юһэн үдэрэй туршада даража абаха зорилго табигдана. Мүн эдэнэр хамта дээрээ 8600 тонно сенаж бэлэдхэхэ юм. Эдэ даабаринуудые саг болзортонь бэелүүлхын тула отряд хоёр звено боложо таһарһан. Звеное хүтэлбэрилэгшэдөөр дүршэлтэй механизаторнууд П. И. Тугаринов, И. С. Бородин гэгшэд томилогдоо. Звено бүхэндэ КС-1,8, КС-2,6, КСК-100 түхэлэй 2-2 түхеэрэлгэнүүд даалгагданхай. Звеногой гэшүүд үдэр бүхэндэ 600 тонноһоо доошо бэшэ силос дараха даабаритай, тиимэһээ хамта дээрээ отрядаараа 1200 тонно силос дараха болоно.

Техническэ хангалга, заһабарилгын хүдэлмэринүүдые түргөөр хэхын тула хоёр звеногойхид нэгэ полидо бэе бэеһээ холо бэшэ зайда хүдэлдэг. Мүн энэнь мүрысэн ажаллахаданьшье туһатай байдаг.

Хуряалга-транспортна отрядай бүридэлдэ хамта 50 хүн хүдэлдэг, тэдэнэй тоодо 18 механизатор кукуруза, ондоошье ургамалнуудые сабшана, 24 жолоошод болон бэшэ наймэн хүдэлмэрилэгшэд оролсоно. Тус отрядай ажалай эмхидхэл яһала һайн. Эндэ отрядай начальник А. К. Балалаевай үүргэ ехэ. Отрядай гэшүүд ойро шадарай долоон һуурин тосхонуудһаа ерэжэ хүдэлдэгшье һаа, үглөөнэй 7 сагһаа урид ажалдаа тусхай даалгагдаһан автобусоор асарагдаад, үглөөнэй долоон сагһаа хүдэлмэреэ эхилжэ, үдэшын 22 саг болотор хүдэлнэ. Үглөөгүүр эртэ, үдэшын харанхыда хүдэлхын тулада агрегат бүхэн, силосэй дарагдажа байһан газар һайнаар гэрэлтүүлэгдэнхэй. Ажалай һүүлээр хүдэлгэгдэһэн бүхы техникэ полевой станда суглуулагдажа, тусхай харуулшадта тушаагдаад, зээдынь булта автобусто һуужа гэртээ бусадаг. Силос даралгада хэрэглэгдэжэ байһан техникые түлишөөр, тоһоор хангахын тулада бензин, дизельнэ түлишэ асардаг автомашинанууд отрядта үгтэнхэй. Кукуруза хуряалгада томодхогдоһон энэ отряд гурбадахи жэлээ ажаллажа байбашье, техникээ нэгэ газарта суглуулжа орхёод, бусаха ябадалые түрүүшынхеэ хэрэглэжэ байна. Эндэ хүдэлжэ байһан механизаторнуудай мэдүүлһэнэй ёһоор, энэ тон зүбөөр шиидхэгдэһэн хэрэг. Хэды шэнээн түлишэ арьбалагданаб, үглөө үглөөгүүрнь хүсэтэ техникын, хүн зоной ажалдаа гээгдэхэ ушар усадхагдана ха юм.

Мүнөө силос хоёрдохи отделенидэ, Каленовско һүнэй комплексын дэргэдэ дарагдана. Удаань 1-дэхи, хожомынь 3-дахи, 4-дэхи отделенинүүдтэ дарагдаха юм.

Силосэй дарагдажа байһан газарта хүрэжэ ерэхэдэ, ногоо кузоваараа дүүрэтэр ашаһан автомашинануудай хойно хойноһоо һубарилдан ябахань холоһоо харагдана. Асарагдаһан ногоондо «Вихерь» консервант гэдэг зүйл 1,5 минутын туршада тусхай электронасосоор сүршэгдэнэ. Нэгэ тонно кукурузатай холигдоһон ногоондо 5 килограмм консервант хүртэхөөр хараалагданхай. Хожомынь энэ ногоон нүхэндэ хэгдэжэ, үшөө «трихлорацетат натрий» гэдэг зүйл 1 тонно ногоондо 5 килограмм хүртэхөөр нэмэгдэнэ. Силосэй ногоое гурбан трактор даража нягтаруулна. Эндэхи бүхы хүдэлмэриие хоёрдохи отделениин агроном Г. Б. Базарон ударидадаг.

Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай директорэй орлогшо А. М. Емельянов, тус институдай лабораториие даагша П. Г. Соболев гэгшэд тэжээл бэлэдхэлгын технологиие зүбөөр сахиха, шанарыень һайжаруулха талаар туһатай зүбшэл, заабаринуудые үгэжэ байдаг. Тэжээл бэлэдхэгшэдтэ үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлхэ арга боломжо олгохын тулада ажахын дирекциин, парткомой зүгһөө хэрэгтэй хэмжээнүүд ходо абтажа байдаг. Үдэртөө гурба дахин халуун эдеэ хоол бэлдэгдэжэ, хүдэлмэришэд үглөөнэй 7 саг болотор, үдэрэй 12, үдэшын 17 сагта хооллуулагдана. Эдеэ хоолоор хангаха, хүдэлмэришэдтэ саг болзортонь эдеэ хоол асарха хэрэгые ажахын директорэй орлогшо Г. Б. Балданов эрхилдэг юм.

Силос даралгада хабаадагшадые моральна болон материальна талаар урмашуулха гуримуудые ажахын дирекци, профсоюзай комитет баталанхай. Тиихэдээ шанартай тэжээл бэлэдхэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаһан байна. Нэмэлтэ түлбэриин гурим нигэжэ тогтоогдонхой: хэрбээ шанарайнгаа талаар нэгэдэхи классай тэжээл бэлэдхэгдэбэл, хараалагдаһан тарифна фондын хэмжээнэй 60 процент, хоёрдохиин түлөө 40, гурбадахи классай тэжээлэй түлөө 20 процент нэмэгдэжэ түлэгдэхэ зэргэтэй.

Мүн түсэбтэ даабариин 25 процентһээ үлүүлэн дүүргэгдэбэл, тэжээл бэлэдхэгшэд ажалай дээшэлүүлэгдэһэн түлбэри абаха байна. Хэрбээ түсэбтэ даабариин 25—40 процентээр үлүүлэгдэбэл, нэгэдэхи, хоёрдохи классай тэжээл бэлэдхэһэнэй түлөө ажалай түлбэри фондын ёһоор хараалагдаһан хэмжээнһээ 25 процентээр дээшэлхэ, 40—60 процентээр үлүүлэгдэбэл, 50 процентээр, 60-һаа дээшэ процентээр үлүүлэгдэбэл — 100 процентээр нэмээгдэхэ байна.

Силос бэлэдхэлгэдэ хабаадажа, түсэб даабаряа дүүргэһэн звенонуудай гэшүүдтэ нэмэлтэ түлбэри болгон 10 центнер хүрэтэр үбһэн үгтэхэ, тракторист-машинистнүүдтэ үбһэнэй орондо 4 центнер хүрэтэр ороохо тарья түлөөһэгүйгөөр, ашаанай автомашинануудай жолоошодто 2,8 центнер ороохо тараан мүн лэ түлөөһэгүйгөөр үгтэжэ болохо юм.

Гадна тус ажахыда социалис мүрысөөнэй гуримууд баталагданхай. Эндэ заагдаһанай ёһоор, нэгэ үдэрэй туршада һайн шанартайгаар 650 тонноһоо доошо бэшэ силос бэлэдхэһэн звенодо ажахын парткомой, дирекциин, профсоюзай, комсомолой комитедүүдэй дамжуулгын Улаан туг, 50 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха, ажалай үдэрэй дүнгөөр эгээл үндэр бүтээсэ туйлаһан механизаторто, жолоошондо дамжуулгын Улаан вымпел барюулагдажа, мүрысөөндэ илагшадай хүндэдэ ажахын полевой станда ажалай алдар солын Улаан туг үргэгдэхэ юм.

Силос даралгын ажалай юһэн үдэрэй туршада КСК-100 түхэлэй оньһон түхеэрэлгээр 1500 тонноһоо доошо бэшэ, КС-2,6 түхэлэй түхеэрэлгээр 1200 тонноһоо, КС-1,8 түхэлэй түхеэрэлгээр 1100 тонноһоо доошо бэшэ силостэ ороохо ногоо сабшаһан агрегадуудта ажахын парткомой, дирекциин, профсоюзай, комсомолой комитедүүдэй Хүндэлэлэй грамота 100 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаха.

Ажалай эгээл үндэр бүтээсэ туйлаһан комбайнай агрегадай механизаторто «1984 оной хуряалгын чемпион» гэһэн нэрэ олгогдожо, 150 түхэриг шан барюулагдаха.

Силос бэлэдхэлгын юһэн хоногой туршада ГАЗ-52 түхэлэй автомобиляар 450 тонноһоо доошо бэшэ ногоо, ГАЗ-53А автомобиляар—600 тонноһоо, ГАЗ-53 Б автомобиляар—700 тонноһоо, ЗИЛ-130 түхэлэй автомобиляар 900 тонноһоо бага бэшэ силосэй ногоо зөөһэн жолоошодто Хүндэлэлэй грамота 75 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаха байна. Эгээл үндэр дүнгүүдые туйлаһан жолоошондо «1984 оной хуряалгын чемпион» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдожо, тэрэ 120 түхэриг мүнгэн шанда хүртэхэ юм.

Мүн силос даралгада хабаадалсажа, ажалдаа шалгарһан бэшэшье мэргэжэлэй хүдэлмэрилэгшэд моральна болон материальна талаар урмашуулагдаха байна.

Социалис мүрысөөнэй гуримуудаар хараалагдаһанай ёһоор, силос бэлэдхэгшэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн үдэр бүхэндэ согсологдоно. Уран гоёор шэмэглэгдэһэн полевой станда дүтэлхэдэ, һэбшээндэ намилзаһан улаан туг холоһоо харагдана. Иишэ ерэхэдэ. 121 тонно силосэй ногоо сабшаһан комбайнернууд С. Овчинниковай, Е. Лаптевай, 54 тонно силосэй ногоо зөөһэн жолоошон П. Петровой хүндэдэ ажалай алдар солын Улаан туг үргэгдэнхэй гэжэ аржыса бэшээтэй самбар хүн бүхэнэй анхарал татана.

Хуряалгын-транспортна томодхогдоһон отрядай гэшүүдэй дунда эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Эндэ 12 коммунист болон комсомолшуудһаа бүридэһэн партийна-комсомолой бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Партгрупоргоор Н. С. Петров һунгагдаа юм. Мүн арадай хиналтын бүлэгэй пост байгуулагдаһан. Тэрэнэй хүдэлмэриие И. В. Игумнов хүтэлбэрилдэг. Силос бэлэдхэгшэдэй дунда ябуулагдаха ниитэ-политическэ хүдэлмэриин түсэб табигданхай. Агитаторнууд Г. Д. Батуева, А. К. Балалаев, И. А. Гантимуров, Б. Д. Цыдыпов гэгшэд хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө. Ивалгын соёлой байшангай дэргэдэхи агитбригадын гэшүүд тэжээл бэлэдхэгшэдтэ зорюулагдаһан концерт харуулаа.

Полевой станда түхеэрэгдэһэн улаан буланда шэнэ газетэ, журналнууд, уряа лозунгнууд бии. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолһон самбар үлгөөтэй.

Ивалгынхидай жэшээ Улаан-Үдын районой «Пригородный», «Заветы Ильича» совхозуудта, бэшэшье ажахынуудта үргэнөөр дэмжэгдэжэ байна.

С. РИНЧИНОВ.

…овет …дотор

…Н АТОМНА …ЕРГЕТИКЭ

…(Киевскэ область). …омна элшэ хүсэн …нөөр хүгжөөгдэ… …түрүүшын барилга …юбыльска АЭС …эхилһэн сагһаа …иллиард киловатт… элшэ хүсэ үйлэд…

…һоо республикын …ционнуудта элшэ хү…илгэ хоёр дахин …м, — гэжэ УССР…энэй болон элек… министрэй ор…Семенюк хэлэбэ. …VI съездын шиид… үндэһөөр ба…бан энергоблок …хангаһан бай…жэлэй дүүрэтэр … Южно-Украин…енскэ АЭС-үүдтэ …үд ашаглалгада …байна. Дулаанай …станцинуудта орходоо амгалан атомай элшэ хүсэн хямда боложо эхилээ. Украинада хүдэлдэг АЭС-үүд 60 миллионһоо дээшэ тонно нүүрһэ алмаха арга олгоо.

МУЗЕЙН ЭКСПОНАДУУД ХӨӨРЭНЭ

ТАРТУ (Эстониин ССР). Эндэ Д. И. Ульяновай музей-байрада шэнэ экспозици нээгдэбэ. Совет гүрэнэй ба партийна ажал ябуулагшын, В. И. Ленинэй дүү хүбүүнэй 110 жэлэй ойдо тэрэ зорюулагдана.

1900—1901 онуудта нютагай университедтэ һураха үедөө Дмитрий Ильичэй Ленинэй статьянуудые, «Искра» газетын номернуудые сасуутанайнгаа дунда яажа тараадаг байһан тухай экспонадууд хөөрэнэ. Студент Д. Ульяновай таһалга түхеэрэгдэнхэй. Тэндэнь фото-зурагуудынь, номуудынь табяатай. Залуу эмшэн Ульяновай гар табяатай Гиппократай тангаригые, шалгалтын протоколнуудай буулгабаринуудые, бусад хоморой документнүүд болон материалнуудые эндэ хаража болохо.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ХАБААДАХА

Партийна хиналтын эгээн эдэбхитэй хүсэн гэхэдэ, партийна эхин организацинууд болоно. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ партийна эхин организацинууд захиргаанай ажал ябуулгые хинан шалгаха эрхэтэй гээд үшөө дахин онсолон тэмдэглэгдэһэн байна. Энэ эрхээ һайнаар, дүүрэнээр хэрэглэхэ гээшэ тон шухала. Хэзээдэшье кадрнуудай асуудал гү, ажахын түсэбэй дүүргэлтэ тухай гү, али улад зоной ажаһуудал һайжаруулха болон бэшэшье шухала асуудалнуудые партийна организацинууд үнэн сэхээр, зүбөөр шиидхэхэ ёһотой. Захиргаанай алдуу эндүү гаргаа һаань, тэрээнтэй эрид шууд тэмсэхэ уялгатай.

Эдэбхи үүсхэлтэйгээр, үнэн сэхээр хүдэлхэ гээшэ захиргаанай ажал ябуулгые болон бүхыдэнь парторганизациин хүдэлмэриие хинаха эрхэтэй партийна комиссинуудай гол зорилгонуудай нэгэн болоно.

Партиин Уставай ёһоор партийна эхин организацинууд хинаха шалгаха эрхэтэй. Тиимэһээ бүхы коммунистнууд энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха уялгатай.

Манай Улаан-Үдын райондо партийна 71 эхин организаци, 7 партком, 22 цеховэ, 63 партийна бүлэг тоологдодог. Эдэмнай бүхыдөө хоёр мянга гаран коммунистнуудые нэгэдүүлнэ. Энэ тон ехэ хүсэн гээшэ. Тэдэмнай үйлэдбэриин гол шухала участогууд дээрэ тааруулан табигданхай. Энэ хадаа участок бүхэнэй байдал, эндэ хүдэлдэг хүн зоной һанал бодол, тэдэнэй ажабайдал һайн мэдэхэ арга боломжо үгэнэ. Мүн эндэхи дутуу дунданууды саг болзор соонь элирүүлжэ, дары хэмжээ абаха аргатайбди.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй тоосоо шагнаха гээшэ хиналтын нэгэ онол арга мүн. Иимэ тоосоонууд ехэ аша үрэтэй гээд дүй дүршэл харуулна. Гэбэшье энээниие зүбөөр, бүхы юумыень шэнжэлжэ, һай мууень элирүүлжэ бэлдэхэ хэрэгтэй. Һайнаар бэлдэгдэһэн тоосоон ажахын бүхы байдал элирүүлжэ, бюро болон парткомуудта партийна суглаанууд дээрэ элдэб дурадхал оруулха, шухала асуудалнуудые зүбөөр, эли тодоор шиидхэхэ арга олгоно.

Районой партийна 38 эхин организацинуудта 68 партийна комиссинууд байгуулагданхай. Тэдээндэ бүхыдөө 268 коммунист һунгагданхай. Тэдэнэй 176-ниинь хүдэлмэришэд болон колхознигууд. Зарим ажахынуудта хэдэн комиссинууд бии. Жэшээлхэдэ, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда — 4, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Дружба» колхозуудта—3, бэшэндэ хоёр комисси байгуулагданхай. Эдэмнай ажахын бүхы һалбарнинуудай ажал ябуулгые хинадаг юм. Комиссиин гэшүүд хүдөө ажахын продукциин шанар, ниитын малай тэжээлэй гаргаша гэхэ мэтые шалгана. Гадна гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтэ тэдэнэй саг үргэлжын анхарал доро байдаг гээшэ вааб даа. Тэдэнэр олониитэдэ түшэглэн, бии байгаа дутуу дундануудые усадхаха талаар асуудалнуудые табидаг. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хабарай тарилгын үедэ тоһодолго-түлишын материалнууд муугаар хэрэглэгдэдэг, энээнһээ боложо тракторнуудай зогсохо ябадал ушардаг байгаа. Техникые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэлгые шалгаха комиссиин гэшүүд энээниие элирүүлжэ, партийна суглаан дээрэ түлишэ зөөхэ трактор отделени бүхэндэ бии болгохо дурадхал оруулһан байна. Энэ дурадхалыень колхозой правлени, партбюро зүбшөөбэ. Энээнэй ашаар тракторнуудай хиидэ зогсохо ушар усадхагдажа, тоһодолгын материал нилээд алмагдаһан байха юм.

Үшөө нэгэ жэшээ. Үнгэрһэн жэлэй эхиндэ Госкомсельхозтехникын районой нэгэдэлэй партийна организациин продукциин шанар шалгаха талаар комисси дизельнэ цехэй гаргаһан продукци шалгажа, горитой дутагдалнуудые олоһон байгаа. Олон детальнууд голодоһондо гараа. Тиигэжэ тус комисси голодоһо гаргаһан хүнүүдһээ ушаруулһан гарзыень буса ха эрилтэ табяа. Ингэжэ эрхилэгшын захиргаанай ёһоор гэмэтэнһээ зуу гаран түхэриг дарагдаһан байха юм.

Һүүлэй үедэ парткомууд болон партбюронуудай зүгһөө комиссинуудай хүдэлмэри хүтэлбэрилхэ талаар ехэ юумэн хэгдэдэг болоо. Энэ талаар Сотниковой, Улаан-Үдын шубуунай фабрикануудай, «Искра» болон «Маяк» колхозуудай, «Байгал» учхозой партийна организацинууд дүй дүршэлтэй болонхой.

Гэхэтэй хамта олон ажахынуудта иимэ комиссинууд гансал саарһан дээрэ байгуулагданхай. Үгышье гэбэл, байхадаашье гансал дутуу дунданууды элирүүлээд, шалгаһан нэрэ зүүнэ. «Советская Россия», «Авангард» колхозуудай партийна организацинуудай комиссинууд һулаар хүдэлнэ. Мүнөө үедэ эдэ ажахынуудта үнгэрһэн жэлэйхиһээ холо доогуур һүнэй һаагдадаг байһаниинь гэнтэ ушарһан зүйл бэшэ.

Тэрэшэлэн партийна организаци хинан шалгахадаа, ажахын хүтэлбэрилэгшэдые жэжэ-божо юумээр һаатуулха ёһогүй. Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, гүрэнэй түсэб болон социалис уялгануудай дүүргэлтые хангаха талаар тэдэнэй ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдые тэрэ саг үргэлжын хиналта доро абаха зэргэтэй. Ажахы хүтэлбэрилэгшэдэй үдэр бүриин хэрэгтэ оролсохо, хабаадалсаха мүн лэ ёһогүй. Юуб гэхэдэ, иимэ ушар хүтэлбэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэлые, харюусалгыень һуладуулна.

Зарим ажахынуудта захиргаанай бүхы ажал ябуулгые саг үргэлжэ шалгажа байхын тула нэгэ комисси байгуулагдана. Энэнь тон буруу. Иимэ ушарта хиналта шангадхагдана бэшэ, бүри һуладана. Тиихэдэ албанайнгаа уялгаар энэ участогай түлөө харюусадаг хүндэ, хиналтын комиссида орожо, шалгалта хэхэ гээшэ бэрхэтэй. Жэшээлхэдэ, зарим парторганизацинуудта газарай яажа хэрэглэгдэдэгые хинан шалгаха комиссиие ажахын ахамад агроном толгойлно. Үгышье һаа, техникын хэр ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэдэгые шалгаха комиссиие ажахын ахамад агроном толгойлно. Үгышье һаа, техникын хэр ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэдэгые шалгаха комиссиие ахамад инженер удардана. Ингэжэ огто болохогүй гээд һанагдана.

Гэхэтэй хамта эдэ комиссинууд партийна организацитай зэргэ хүдэлдэг ямар нэгэ тусхай орган бэшэ юм. Энэ хадаа захиргаанай ажал ябуулгые хинаха партийна организациин эмхидхэлэй нэгэ арга болоно. Эдэ комиссинууд партийна комитедүүдэй, партбюронуудай хүтэлбэри доро хүдэлдэг. Жэшээнь, ямар нэгэ ажахын хүтэлбэрилэгшын алдуу гаргаа һаань, тэрээндэ ямар зэмэ тохохоёо комисси мэдэхэ бэшэ, харин партийна организаци шиидхэхэ ёһотой.

Заримдаа эдэ комиссинууд өөрын бэшэ, ондоо үүргэ дүүргэдэг. Цехүүдэй начальнигууд болон бусад харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдэй тоосоо шагнажа, хүдэлмэридэнь сэгнэлтэ үгэдэг байха юм. Энэ тон буруу. Энээгээрээ тэдэ партийна эхин организациин дүүргэхэ үүргые бэедээ даажа абана бшуу. Хүтэлбэрилэгшын тоосоо гансал партийна организаци шагнаха эрхэтэй.

Хэрбээ партийна организациин комиссиин хүдэлмэриие саг үргэлжэ хүтэлбэрилжэ, шэглүүлжэ, тэрэнэй оруулһан дурадхалнуудые дэмжэжэ, комиссиин гэшүүдые һургажа байгаа һаань, комиссиин хүдэлмэри аша үрэтэй, туһатайшье байхань лабтай.

Онсолон хэлэхэдэ, партбюро болон парткомууд хиналтын бүхы шатануудай материалнуудые согсолжо, өөһэдынгөө заседанинууд дээрэ шүүмжэлхы шухала ажаглалта хэхэ дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэхэ, тэдэниие бэелүүлхын тула оролдохо байна. Хиналтын материалнуудые хэрэглэн, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоонуудые саг үргэлжэ шагнажа, шалгалтануудай ба ниитын хиналтын рейднүүдэй дүнгүүдые хүдэлмэришэдэй суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэдэг партийна эхин организацинуудай дүй дүршэл саашадаа дэмжэгдэхэ, нэбтэрүүлэгдэхэ ёһотой. Энээнэй коллективүүдэй бүхы ажал ябуулгада горитой нүлөө үгэхэ байһаниинь элитэ.

Н. ШИШМАРЕВ,
КПСС-эй Улаан-Үдын районой эмхидхэлэй таһагые даагша.

ҮДЭР, ҺҮНИИЕ ИЛГАНГҮЙ...

— Манай «Запбамстроймеханизация» трестын хүдэлмэришэд БАМ-ай Эрхүүгэй, Буряадай участогуудта авто-харгы, түмэр харгын далан барижа, 180 гаран миллион кубометр хайр шорой, бутаргагдаһан шулуу зөөбэ. Ганса Буряадай участогай барилгада 97 миллион кубометр хайр шорой зөөжэ, Витим хүрэтэр рельс табиха хүдэлмэриие болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлээбди. Шэтын участогай барилгада хабаадалсажа, БАМ-ай барилгые гол түлэб дүүргэлсэжэ, Амар тээшэ ашаанай поезднуудые ябуулалсаха аза талаан бидэнэртэ тудаа, —гэжэ тус трестые эрхилэгшэ В. В. Евтушенко баяртайгаар мэдүүлнэ.

Бүтээсэ ехэтэй трактор, машинанууд, бульдозернууд болон экскаваторнуудаар зэбсэглэжэһэн хүдэлмэришэдэй сэбдэг хүйтэн хойто нютагуудта буужа, БАМ-ай агуу барилгые эхилһээр арбан жэл үнгэрбэ. Түүхэдэ богонихон энэ хугасаа соо «Запбамстроймеханизация» трестын хүдэлмэришэд айхабтар ехэ хэмжээнэй барилга хээ, хэнэшье. Эдэнэй оролдолго шадабари, баатаршалга гаргаһанай ашаар лэ Ленэ мүрэнэй эрьеһээ Витим хүрэтэр 800 гаран километрэй зайда ашаанай, пассажирска поезднууд гүйлгэлдэнэ. БАМ-ай барилгашадые, БАМ-ай барилгада хэрэгтэй ашаа ехээр зөөнэ. Ленэ мүрэнэй эрьеһээ Кодарай хаданууд хүрэтэр эдэнэй бариһан 1020 километр авто-харгыгаар үдэр һүнигүй ашаатай машинанууд һүндэлжэ, олон мянган тонно ашаа холын участогуудта хүргэнэ.

— Оньһожоруулагдамал 138-дахи, 139-дэхи, 135-дахи, 160-дахи болон бусад колоннонуудай коллективүүд Буряадай участогта тон эдэбхитэйгээр барилга хэжэ, даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, трестын коллектив дотор шалгардаг гээшэ. Энэ түрүү коллективүүдэй жэшээгээр хүдэлһэн бэшэшье коллективүүд БАМ-ай барилгые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаа, оруулалсанашье, — гэжэ В. В. Евтушенко үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

Энэ дээрэ дурдагдаһан ажалша коллективүүд Дабаан-Северобайкальск-Кичерэ, Кичерэ-Уоян, Уоян-Окусикан, Окусикан-Витим гэһэн габшагай ажалай участогуудай барилгада хабаадалсажа, түмэр харгы хурдан түргэнөөр бариха хэрэгтэ ехэ аша нүлөө үзүүлнэ.

Оньһожоруулагдамал 138-дахи колоннын коллектив бэшэнэй дундаһаа илангаяа шалгарна. Эдэнэр 70 километр түмэр харгын далан, 92 километр авто-харгы барижа, эрхим сэгнэлтэтэйгээр гүрэнэй комиссида тушаагаа. Эдэнэй гэмээр түмэр харгын рельс табидаг поезд часайшье туршада миин байгаагүй юм. Арбан жэлэй туршада эдэнэр хододоо даабаряа үлүүлнэ. СССР-эй Транспортна барилгын министерствын, профсоюзай ЦК-гай, КПСС-эй Буряадай, обкомой, Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй Хойто-Байгалай горкомой дамжуулгын Улаан тугуудаар олон удаа шагнагдаа бэлэй. «Таксимо — Витим — Сюльбан» гэһэн габшагай ажалай участок дээрэ барилга хэжэ, тус коллектив амжалтаяа улам арьбадхаа. Таксимоһоо Витим хүрэтэр эдэнэр 7 километр түмэр харгын далан барижа, даабаряа холо үлүүлэн дүүргээд, Шэтын участогта Сюльбан хүрэтэр мүнөө барилга хэжэ байнхай.

Тус колоннын бэрхэ жолоошон Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Николай Копелевой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив гурбан халаанай туршада хүдэлжэ, бэшэндээ түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябаһаар. Энэ бригадын гэшүүд сүүдхэ бүри 4000 кубометр хайр шорой түмэр замай далан дээрэ адхаха гэһэн уряа доро хүдэлжэ, даабаряа ходо үлүүлдэг заншалтай. Эдэнэр найман һарын туршада 150 мянган кубометр хайр шорой зөөхэ даабаряа 180 мянганда хүргөө бшуу.

— Трактор, машинануудаа, экскаваторнуудаа миин байлгангүйгөөр ашаглаһан дээрэһээ энэ бүхы амжалтануудые түйланабди. Бидэ табан жэлэйнгээ даабари бүри июль соо дүүргээ һэмди. 1986 оной түсэбөөр хүдэлнэбди,— гэжэ бэрхэ хүдэлмэришэн Н. Копелев хэлэжэ байгаа бэлэй. Оньһожоруулагдамал 138-дахи колоннын бүхы хүдэлмэришэд иимэ урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтойгоор ажаллажа, урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Тус колоннын хүдэлмэришэд байгша оной найман һарын даабариһаа гадуур 230 мянган түхэригэй барилга хэжэ, трест дотороо шалгаржа гараба.

Оньһожоруулагдамал 136-дахи колоннын хүдэлмэришэд «Запбамстроймеханизация» трестын коллектив дотор эрхим түрүү ажалаараа шалгаржа ябаһаар мүн лэ үнинэй. Эдэнэр Таксимо — Витим гэһэн габшагай ажалай участок дээрэ илангаяа һайнаар хүдэлөө. Тус коллектив 11 километр түмэр харгын далан барижа, эрхим сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагаа.

Шэтын участок дээрэ 3,5 километр зайда түмэр харгын далан тушаагаад байна. Тус колоннын түрүү хүдэлмэришэн Николай Рябовай бригадын коллектив сүүдхэ бүри 6 мянган кубометр хайр шорой зөөхэ гэһэн зорилго урдаа табяад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсана. 136-дахи колоннын хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлһэнэй ашаар лэ байгша оной долоон һарын түсэбһөө гадуур 432 мянган түхэригэй барилга хэгдээ. 135-дахи колоннын коллектив долоон һарын түсэбһөө гадуур 324 мянган түхэригэй барилга хэжэ, августын даабари мүн лэ үлүүлбэ.

«Запбамстроймеханизация» трестын хүдэлмэришэд арга боломжонуудаа сүм ажал хэрэгтээ зорюулжа, БАМ-ай барилгые болзорһоо урид дүүргэхэ гэһэн КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлэлсэжэ байна.

— Бидэ Сюльбан хүрэтэр 5 миллион кубометр хайр шорой зөөжэ, түмэр харгын далан бариха даабаритай һэмди. 4,5 миллион хайр шорой зөөгдөө. Үшөө 500 кубометр һүүлшын хайр шорой харгы дээрэ адхаха даабаряа сентябриин тэн багаар дүүргэхээр коллективнай шиидэбэ, дүүргэхэшье байха,— гэжэ «Запбамстроймеханизация» трестые эрхилэгшэ В. В. Евтушенко хэлэнэ. Механизаторнууд үгэдөө хүрэхэ дүүрэн аргатай.

К. ЖАМЬЯНОВ.

«Запбамстроймеханизация» трестын жо үдэрнүүдтэ туха сүлөөгүй хүдэлнэ. Тэдэнэр В бан гэһэн габшагай ажалай участогта үнда ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус трестын түрүү жолоо гэн А. Черненко. Н. ДРИГЕНОВ

СҮҮДХЭ БҮР ГУРБАН КИЛОМ

Буряадай, Шэтын участогуудай хүдэлмэришэд, БАМ-ай барилгые гол түлэб дүүргэжэ, ашаанай поезднуудые Амар мүрэн тээшэ ябуулха гэһэн хараа зорилготойгоор эрид шанга мүрысөө дэлгэрүүлнэ. Буряадай участогай хүдэлмэришэд — «Нижнеангарсктрансстрой», «Мостострой-9», «Запбамстроймеханизация», «БАМтрансвзрывпром» трестнүүдэй хүдэлмэришэд энэ агуу барилгые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн 1984 оной мартын 24-дэ КПСС-эй ЦК-гай абаһан тогтоолые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Түмэр харгын рельс табиха хүдэлмэри хурдан түргэнөөр хэгдэнэ.

Ленинскэ комсомолой шангай лауреат А. Бондариин хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив жэлэй эхинһээ 97 километр зайда түмэр харгын рельс табижа, Шэтын областиин Куанда нютагһаа зүүлжээ дабшажа ябана.

— Бригадымнай коллектив бүхы хүсэ шадалаа, дүй дүршэлөө ажал хэрэгтээ зорюулна. Бидэ сүүдхэдээ дунда зэргээр 1,5—2 километр рельс табинабди. Һүүлэй үдэрнүүдтэ 3 километр хүрэтэр рельс табидаг болообди,— гэжэ А. Бондарь мэдүүлнэ.

Тус бригадын коллективэй иимэ хурдан түр табиха хэрэгтэ Бу стогай бүхы ху хубитаяа оруула лэ ороноймнай за надуудай коллекти харгын барилгад материал саг бол эльгээжэ, барилга гэнөөр хэхэ хэрэг нүлөө үзүүлнэ. кын В. И. Ленинэ металлургическа шедэй шпала гарг надай, Улаан-Үдын дэй түмэр хэрэгс водой болон бусад мышленна предпр коллективүүд түм барилгада хэрэгтэ саг болзортонь эл ха юм. Энээн дээр областиин Сюльб хүрэтэр хүүргэнүү жуулха соргонууд саргагдаа, түмэр лан бэлэдхэгдээ.

А. В. Бондарин коллектив һаадгүй харгы табижа бай

— Бидэ хараал зорһоо холо ур хүрэхэбди,— гэжэ риин бригадын га тайгаар мэдүүлнэ.

«БАМстройпуть» эрхим хүдэлмэри Варшавскиин бригадын коллек участок дээрэ түм рельс табижа, Сю шуумайна. Жэлэй километр зайда р һүүлэй мэдээгээр, бригадын хоорондо метр зай үлөөд

— Барилгын ма Бидэ сентябриин уулзажа, Сюльба БАМ-ай һүүлшы рельс табиха гэжэ «Нижне строй» трест циалис Ажалай Г Ходаковский

А.

ЭРХИМ БРИГАДА ШАГНАГДАБА

Манай «Нижнеангарсктрансстрой» трестын автобазын жолоошод «Бидэ БАМ баринабди — БАМ бидэниие хүмүүжүүлнэ» гэһэн уряа доро мүрысэнэ. Һайн бэлэдхэлтэй, ажалша түрүү хүбүүд автомашинануудаа миин байлгангүйгөөр жолоодожо, ехэ ашаа зөөнэ, гүрэнэй даабари болон уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Предприятимнай түрүү жолоошод Василий Цивилев, Николай Кокоулин, Михаил Голубов болон бусад үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн зорилготойгоор социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, муу бэшэ үрэ дүн түйладаг юм.

Залуу коммунист Николай Кокоулинай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив үдэр, недели, һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай. Эдэнэр байгша оной хоёрдохи квартал соо 150 мянган кубометр хайр шорой, бутаргагдаһан шулуу түмэр харгын далан барилга дээрэ зөөхэ аад, үнэн дээрээ 307 мянган кубометрые зөөгөө гэхэ гү, али даабаряа 206 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 108,2 процент дүүргэһэн байха юм.

КПСС-эй Хойто-Байгалай горком, Забайкалиин транспортна барилгашадай дорпрофсож Николай Кокоулинай бригадын габшагай ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, дамжуулгын Улаан вымпелээр, Хүндэлэлэй грамотаар һаяшаг шагнаба.

Энэ нүхэрөөрөө бидэ урмашан, жэшээ абахые оролдонобди.

В. ДУБРОВИН,
«Нижнеангарсктрансстрой» трестын автобазын жолоошон.

ПОЛИТИЧЕСКЭ БА ЭКОНОМИЧЕСКА ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ УРДА ТЭЭ

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ ҺУРАЛСАЛ

Хүнэй дүрбэн тэгшээр хүгжэлгэ, обществын гэшүүн бүхэндэ марксистско-ленинскэ үзэл бодол бүридүүлэн хүмүүжүүлгэ хадаа хүгжэлтэ түгэс социализмые нарижуулан һайжаруулгын уг зорилго, зайлашагүй арга нүхэсэл мүн болоно. «Шэнэ дэлхэй байгуулха гээшэ шэнэ дэлхэйн хүниие бүридүүлэн хүмүүжүүлгэ, тэрэнэй үзэл сурталай-гурим заншалай талаар ургалта тушаа эсэшэ сусашагүйгөөр анхарал оролдолго гаргаха гэһэн удхатай. Имагтал иимэ хараа бодолтойгоор үзэл сурталай, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин асуудалнуудые ЦК-гай июниин Пленумэй хаража үзэһэниинь мэдээжэ. Тэрэнэй захяа заабаринуудтай зохилдуулан, хүгжэлтэ түгэс социализмые нарижуулан һайжаруулгын ехэшье, орёошье зорилгонуудай шэнжэ шанарта энэ хүдэлмэриин гүйсэд дүүрэнээр харюусажа байхые манай парти түйлаха зэргэтэй», — гэжэ нүхэр К. У. Черненко КПСС-эй ЦК-гай февралиин (1984 он) Пленум дээрэ тэмдэглээ бэлэй.

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, партийна организацинууд ажалшадай дунда ябуулагдадаг үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие, тэдэнэй политическэ ба экономическа бэлэдхэлые һайжаруулжа байнхай. Эндэ боложо байгаа хубилалтанууд хэшээлнүүдэй научна хэм хэмжээнэй дээшэлжэ байһые, К. Марксай, Ф. Энгельсэй, В. И. Ленинэй зохёолнуудые бүри эдэбхитэйгээр шудалдаг болоһые, ажабайдалтай һуралсалай холбооной бэхижэжэ байһые элирхэйлэн харуулна. Һургуулинууд болон семинарнуудай хүдэлмэридэ хүгжэлтэ түгэс социализмын гол ойлгомжонуудые, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй материалнуудые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгэнүүд доторхи захяа заабаринууд болон тобшололнуудые шудалан үзэлгэ шухалын шухала һуури эзэлдэг байна. Хүдэлмэришэд, колхознигууд, арадай ажахын элдэб шатануудай мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилхы кадрнууд эрдэм-техникын дэбжэлтэ хүгжэлтые хурдадхалгын, СССР-эй Эдеэ хоолой болон Энергетическэ программануудые бэелүүлгын, алмалта болон арьбалалтын, ажахы эрхилэлгэ болон хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулгын асуудалнуудые шудална.

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй эрилтэнүүдэй үндэһөөр ажалшадай элдэб бүлэгүүдэй һуралсал эмхидхэлгэдэ ондо ондоогоор хандаха ябадал бэелүүлэгдэнэ. Политическэ ба экономическа һуралсалай бодото хэрэгтэ аша туһа хүргэлгын шэглэл шангадхагдана. Ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ, угтамжын түсэбүүдые болон арьбалалтын тоосоонуудые үндэһэ баримтатайгаар табилгада, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар тодорхой дурадхалнуудые бэлэдхэлгэдэ сэхэ хабаададаг һурагшадай тоо улам олошорно.

Гэхэтэй хамта политическэ ба экономическа һуралсал эмхидхэлгэдэ ба гол удхадань бии байгаа дутуу дунданууд үшөөл удаанаар усадхагдана. Зарим хэшээлнүүд ажабайдалһаа таһархай эрдэм һургаал шудалалга, хубхай хооһон хөөрэлдөөн болоод үнгэрдэг байна. Экономическа һуралсалай хэшээлнүүд зарим ушарта үйлэдбэриин зүблөөнүүд шэнгеэр үнгэрдэг байха юм. Энээнһээ боложо, һуралсалай һонирхол буурана, тэрэнэй хүмүүжүүлхы аша нүлөө, хүсэн бага болоно.

Ерэхэ 1984—1985 онуудай һуралсалай жэлдэ коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй научна, марксистско-ленинскэ үзэл бодол, экономическа бодомжын шэнэ түхэл бүридүүлхэ тухай, тэдэнэй ажалай, ниитэ-политическэ эдэбхиие дээшэлүүлхэ тухай партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он), февралиин болон апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй заабаринуудые бүрин гүйсэдөөр бэелүүлгэ партийна организацинууд хангаха ёһотой.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ политическэ ба экономическа һуралсал өөрын илгаануудтай байха юм. Манай орон түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы шатада ороходонь гээшэ. Тиимэһээ һурагшадай ажалдаа хандалгада, социалис мүрысөө хүгжөөлгэдэ, үйлэдбэриие эршэ түргэсөөр хүгжөөлгын ашаг үрэтэй онол аргануудые хэрэглэлгэдэ, ажалай бүтээсые түсэбһөө гадуур дээшэлүүлхэ ба продукциин өөрын үнэ сэнгые нэмэжэ хямдаруулха талаар уялгануудаа дүүргэлгэдэ, экономическа үргэн хэмжээнэй туршалга амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ һуралсалай аша нүлөө шангадхаха гээшэ тон шухала.

Партиин Программын шэнэ редакциие баталан абаха ба ороной экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые тодорхойлхо КПСС-эй ээлжээтэ XXVII съездэдэ бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, нилээд ехэ, харюусалгатай зорилгонууд пропагандистнуудта даалгагдана. Һуралсалай үедэ хүгжэлтэ түгэс социализмые нарижуулан һайжаруулгын, нацинууд хоорондын харилсаануудай, манай обществын политическэ байгуулалтын, партиин хүтэлбэрилхы үүргые улам дээшэлүүлгын ба зайлашагүй, нэгэн ниитэ хэрэг болохо социалис демократиие гүнзэгырүүлгын асуудалнуудта онсо анхарал хандуулха хэрэгтэй болоно. Социалис байгуулалтын ажамидаралта айхабтар ехэ хүсэн болон һүр жабхалангые, тэрэнэй шэнжэ шанар болодог социальна үнэн зүб талые бүри үнэншэмэ һайнаар дэлбэлэн харуулха хэрэгтэй.

Сагаараа һуралсалай шэнэ жэл 1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай түйлаһан Илалтын 40 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй тудахань гээшэ. Тиимэһээ пропагандистнууд совет арадай илалтын бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанарые Коммунис партиин болон Совет гүрэнэй эб найрамдалда дуратай гадаадын политикые, манай Эхэороной экономическа ба бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхэ тушаа тэдэнэй саг үргэлжын анхарал оролдолгые үргэнөөр ойлгуулха зэргэтэй. Агуухэ Илалтын ойн баярые хүнүүдэй патриотическа, интернациональна хүмүүжүүлгэдэ шадамараар хэрэглэхэ ушартай.

Сэрэгэй аюулай эли бодо ургажа байгаа, дунда зүришэлдээтэй ниитын-политическэ хоёр байгуулалтын эсэргүү тэмсэлэй улам шангадажа байгаа эрхэ байдалда уласхоорондын шахардуу шанга байдалай үргэдэжэ байһанай бодото ушар шалтагаануудые элирхэйлхэ, империализмын ээрхэг түримхэй, арад зондо харша үг удхые, социализмда харша ябуулга хэхэ, сэрэгэй-стратегическэ хүсэнүүдэй тэнсүүриие эбдэхэ, дэлхэйе булимтаран эзэмдэхэ гэһэн американ захиргаанай дайсан хархис хараа шэглэлые элишэлхэ гээшэ шухала удха шанартай.

Хэшээлнүүд дээрэ бодото социализмын үндэһэн бүлюу һайн талануудые, тэрэнэй социальна болон оюун бодолой баялигуудые үргэнөөр харуулха, СССР-эй болон социализмын бусад оронуудта эсэргүү империализмын үзэл сурталай һүйдхэлтэ ябуулганuудта шанга харюу үгэхэ хэрэгтэй. Һуралсалай ямаршье курса шудалхадаа, буржуазна үзэл сурталай хархис удхые үндэһэ баримтатайгаар элирхэйлхэ, КПСС-эй политикые худал хуурмагаар харуулдаг ябадалые элишэлхэ ёһотой гээшэ. Энэ хүдэлмэри ябуулхадаа, Москвада 1984 оной июниин 12—14-дэ болоһон СЭВ-эй гэшүүн оронуудай дээдэ тушаалтадай Экономическа зүблөөнэй материалнуудые үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ тон шухала.

Партийна һуралсалай ба экономическа гэгээрэлэй һуралсалай шэнэ жэлдэ КПСС-эй XXVI съездын һүүлээр дурадхагдаһан һуралсалай курсанууд гол түлэб зандаа үлэхэ байна. Тэдэнэй программанууд КПСС-эй ЦК-гай июниин, февралиин болон апрелиин Пленумүүдэй эрилтэнүүдые хараадаа абан, шэнэлэн нэмээгдэһэн, нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгэнүүд доторхи захяа заабаринууд болон тобшололнуудаар баяжуулагдаһан байха юм. Абаһан эрдэм мэдэсээ ажалай болон ниитын-политическэ ажал ябуулгада шадамараар хэрэглэжэ шадаха дүршэл шадабаритай марксистско-ленинскэ теори болон КПСС-эй политикые шудалалгын таһаршагүй таарууу байхаар һуралсалай хэшээлнүүд эмхидхэгдэхэ ёһотой.

Һуралсалай бүхы түхэл маягуудта түрүүшын хэшээлые «Үндэр ашаг үрэтэй ажал, табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэлгэ — хүн бүхэнэй, бүхы ажалша коллективүүдэй патриотическа уялга» гэһэн темээр үнгэргэхыень дурадхагдана. Тэрэ хэшээл партиин XXVI съездын болон КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, 1984 оной болон бүхыдөө арбан нэгэдэхи табан жэлэй арадай ажахын түсэбэй, ажалша коллективүүдэй социалис уялгануудай дүүргэлгын ябасые һайнаар ойлгоходонь шагнагшадта туһалха зэргэтэй.

Партиин зэргэдэ шэнээр орогшодой үзэл сурталай-политическэ хүмүүжүүлгэдэ **залуу коммунистнуудай һургуулинууд** гол шухала хубита оруулха үүргэтэй. Энэ һургуулинуудтахи хэшээлнүүд КПСС-эй гэшүүндэ кандидадуудта, залуу коммунистнуудта программна документнүүдые, партийна байгуулалтын ленинскэ гол ёһонуудые, партиин хүтэлбэрилхы үүргын ургалтын хуули ёһонуудые гүнзэгыгээр шудалхадань туһа хүргэхэ юм.

Партийна зарим организацинуудта, урдынхидаал адли, **полит-һургуулинуудые** эмхидхэхэ хэрэгтэй байна. Һуралсалай шэнэ жэлдэ эдэ һургуулинуудта хэшээлнүүд гол түлэб КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политикын асуудалнуудаар үнгэргэгдэхэ болоно. Хэшээлнүүдэй жэшээтэ темэнүүд болон тэрээндэ хэрэглэгдэхэ материалнууд «Агитатор» журналда толилогдодог юм.

Марксизм-ленинизмын үндэһэ һууринуудые шудалдаг һургуулинуудые эмхидхэлгэ ба хүдэлмэриинь хангалгада партийна комитедүүд онсо анхарал хандуулха ёһотой. Тэдээндэ КПСС-эй түүхын, марксистско-ленинскэ философиин, политэкономиин, научна коммунизмын үндэһэ һууринуудай талаар дүүрэн бэлэдхэлгүй коммунистнуудые хабаадуулха ушартай. Эдэ һургуулинууд коммунис гурим заншалай, научна атеизмын үндэһэ һууринуудые шудалхадань мүн лэ туһа хүргэхэ байна.

Партийна һуралсалда хабаададаг һурагшадай ехэнхи хубинь өөһэдынгөө теоретическа эрдэм мэдэсые **научна коммунизмын һургуулинуудта** дээшэлүүлхэ болоно. Тэдэнэй программануудта партиин экономическа, социальна, гадаадын политикын, дэлхэйн хоёр байгуулалтын үзэл сурталай тэмсэлэй, социалис демократи хүгжөөлгын болон бусад гол шухала асуудалнууд оруулагданхай. Һургуулинуудай болон техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ «Юрэнхы эрдэмэй ба мэргэжэлэй һургуулиие хубилган шэнэлэлгэ—хүгжэлтэ түгэс социализмые нарижуулан һайжаруулгын таһаршагүй хуби», гэһэн шэнэ программа бэлдэгдэнхэй. Энэ программа хадаа педагогическа кадрнуудта арадай гэгээрэлэй талаар партиин политикые, совет юрэнхы болон техническэ мэргэжэл олгодог һургуулинуудые бодото дээрэнь шэнэлэн хубилалгын зорилгонуудые гүнзэгыгөөр шудалхадань туһа хүргэхэ байна.

Партийно-ажахын эдэбхитэдэй һургуулинуудай хүдэлмэриин шанарые нилээд дээшэлүүлхэ шухала. Эндэ гол зорилгонь юуб гэхэдэ, өөһэдөө мэргэжэлээ дээшэлүүлхэдээ, теориин, политикын ба бодото ажал ябуулгын гол асуудалнуудые хамтаараа зүбшэн

...ОД—ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

...АХИЛГААН»—ХҮНДЭТЭЙ АЙЛШАН

...ггын халуун ха...ртөө ороод бай...эл энэ үедэ тэ...шэдые али бү...гүйсэдөөр хан... Харюусалга ехэ...тэ бидэ, соёлой ...шэд, гол үүргэ ...лойбди.

...лой байшангай ...дхэгдэhэн «Са...нэ агитбригадын ...талаар хэды ехэ ...салгатай байhа...эрдэг болонхой. ...ва hүүлэй үедэ ...ри тухай тодор...эбэл, иимэ бай-

...дхэлгын кампа ...ээ холо урид хан...элмэридэ бэлэд...инабди. Агитбри...үргэлжын бүри...хойлжо, концер...аммые зохёогоо...эй хүгжэмэй hур...элтэй багша На...ьевна Гармаева, ...етодист Сэржэ...а Будаева, соёл...дэлмэрээр мето-

дист Дарижаб Будаева, районой түбэй библиотекын хангалгын таhагые даагша Лариса Эрдынеевна Амниганова, районой соёлой таhагай инспектор Ольга Белькова, районой соёлой байшангай уран hайханай хүтэлбэрилэгшэ Михаил Леонидович Грудинин, интернат-hургуулиин багша Дулгар Аюрова — эдэл даа, агитбригадымнай саг үргэлжын гэшүүд. Эдээнhээ гадна, хангалгымнай хүдэлмэридэ арга шадалаараа хабаададаг эдэбхигэйшүүл бии. Тэрэмнай хэд бэ гэбэл, баянистнууд Жаргал Цыбиков, Алексей Санжиев, Зүүн-Сибириин гүрэнэй соёлой институдай студент Виктор Молчанов, районой соёлой таhагай методист Наталья Фетисова гэгшэд мүн.

Районой соёлой таhагай сэнхир борохон автоклубые үбhэшэдэй олохон лэ бригадынхид hайн танидаг болоо. Юуб гэхэдэ, июль hарын эхинhээ хойшо районойнгоо ажахы бүхэнөөр ябажа, уhанда абтаhан заха холын лэ сабшалангуудhаа бэшыень хуу эрьеэ бшуубди. Доодо-Хурамхаанда — В. Молоновой, В. Чибисовэй, Гааргын-Адагта —Ц. Матановай, Аргадада — Р. Ринчиновэй гэхэhээ эхилээд, үбhэшэдэй хэдэн олон звеное, мүн Аматхаанай hаалишадые, Арзгуунай силос дарагшадые hүүлэй үдэрнүүдтэ хангаhан байнабди.

Концертынгээ программые богони тодоор, тэрэ мүртөө удхатайгаар зохёохые «Сахилгаанай» гэшүүд оролдодог. Орон доторнай, республикадамнай боложо байhан хамаг бүхы үйлэ хэрэгүүдтэй үбhэшэдые танилсуулан, ажалай бүри үндэр түйлалтануудта тэдэниие зоригжуулха хүсэлтэй ха юмбибди. hүүлшымнай, шэнэдхэгдэhэн программа эрбаад шахуу hонирхолтой номерhоо бүридэнэ. Тэдэмнай хахад часай туршада харуулагдадаг юм. Буряадай композиторнуудай аялга hайхан дуунууд, ород арадай соггой хүхюун частушканууд, шог ёгтото бишыхан сценкэ —эдэ бүгэдэ харагшадай анхаралые татадаг лэ гээшэ. Тиихэдэ үбhэшэдэй диилэнхи олониинь hургуулиин аха классуудай hурагшад гэжэ соёлшоднай мүн лэ мартанагүй. Тэдэнэртэ зорюулжа, агитбригадын залуу дуушан Виктор Молчанов эстрадна дуунуудые гитарын ирагуу аялга доро гүйсэдхэнэ.

Ажалай үдэрэй халуун түлэгтөө ябажа байхада, агитбригадынхид ерэжэ, hаад хэнэ гэжэ заримашуул hанажашье магадгүй. Энээниие эрид буруушаахааршье бэшэ юм бээ. Үнэхөөрөөшье, зарим бригадануудта ерэхэдэ, үбhэшэд сүлөөгүй ажаллажа байдаг. Тиимэhээл үдынгөө хоол барихa, сайлахa сагыень hамбаашалжа, үбhэшэдтэ хүрэхые оролдонобди. Тээд бидэнтэй уулзаhанайнгаа, концерт хараhанайнгаа hүүлдэ ажалhаа hаатаха ушарынь үзэгдөөгүй юумэл! Улам эршэтэйгээр, абьяастай түргэнөөр ажаллажа эхилхыень лэ харагшабди... Энээн тушаа бидэндэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд нэгэнтэ бэшэ хэлэhэн байха.

Теэдшье А. Андреев Д. Жалсараев хоёрой «Бэе бэеэ гамнаял», Ю. Ирдынеевэй «Ерэхээ яагааш» гэhэн дуунуудые совет болон арадай дуу гүйсэдхэгшэдэй республиканска VI конкурсын лауреат Надежда Гармаевагай хангюурдахада, В. Пантаев, Ч. Гуруевай «Хуhахан» гэжэ дууе дурсагдаhан конкурсын дипломант Сэржэма Будаевагай аялгалхада, хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэл уярангүй яахаб!

Үбhэшэдые концерт наадаар иигэжэ хангахынгаа хажуугаар, районоймнай соёлшод өөhэдөөшье тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана гээд тэмдэглэлтэй. Манайшье соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд 200 центнер hайхан үбhэ hүрижэ тушаанхай юм.

Иигэжэ тэжээл бэлэдхэлгын харюусалга ехэтэй хүдэлмэридэ «Сахилгаанай» гэшүүд өөhэдынгөө хубитые оруулна гээшэ.

Ф. ГРУДИНИНА,
Хурамхаанай районой соёлой байшангай директор.

Октябрьска районой кварталнуудта ербын бодоhон гэрнүүдэй дунда ажалшадай эрилтэ хангадаг гуламтанууд олошорно. Жэшээнь, 47-дохи кварталдахи Барилгашадай проспектдэ гутал оёхо, заhабарилха шэнэ ателье ашаглалгада hаяхан тушаагдаба.

«Сапожок» гэжэ нэрлэгдэhэн ательедэ ороходо, досоонь уужам hаруул, сэбэр. Гурбан цех соонь эбтэй зэтэй, ажалай бали дүршэлтэй, уран гартай сабхишад хүдэлнэ. Тэдэнэй дундаhаа ажалай ветеран, 5-дахи разрядай эсхэгшэ Ульяна Нефедьевна Ефремова, дээдэ гарай уран оёдолшон Александра Андрияновна Копылова, үнинэй модельер Людмила Александровна Кузенко болон бусадые нэрлэлтэй. Эдэнэр ажалшадай зүгhөө ороhон захилнуудые түргэн саг соо оёжо дүүргэхын хойноhоо оролдожо байдаг тула үдэр, халаан бүриингөө даабари ядабаригүй дүүргэдэг дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэд байhанаа харуулжа шадаа.

Хотын ательенүүдэй дундаhаа эгээн дээдэ разрядай энэ ательегэй цехүүдынь hүүлэй үеын шэнэ түхеэрэлгээр хангагданхай. Гутал оёдог цехтэ сабхи, туфли, бусад гуталнуудые гоё hайханаар, эрхим шанартайгаар оёдог найман мастер хүдэлнэ. Сабхи оёгшод Борис Доржиев, Василий Алексеев, Олег Нефедьев, Абрам Герштейн гэгшэд нүхэдэйнгөө дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гарадаг заншалтай. Тинбэшье эдэнэрэй хэнинь хэн гэшэгүй, үндэр бүтээсэ түйлажа ябахадаа захил хэгшэдэй зүгhөө hайшаал, магтаалда хүртэдэг болоhыень тэмдэглэхэ шухала.

— Манай «Сапожок» «Бурятобувьбыт» нэгэдэлэй предприяти, мастерскойнуудай дунда эгээл шэнэ, мүнөө үеын түхеэрэлгээр хангагдаhан ателье болоно. Шэнэ байрада hаяхан нүүжэ ороод, ажал хүдэлмэреэ хэжэ эхилэнхэйбди,— гэжэ «Сапожок» ательегэй хүтэлбэрилэгшэ Лариса Петровна Бусовикова омогорхоно.

С. БАЛДУЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Дээдэ гарай оёдолшон Александра Копылова. «Сапожок» ательегэй шэнэ байшан.

Авторай фото.

...РААР ...ГАНАБ

ЗОРИhОНДОО ХҮРЭХЭБДИ

...хүн зоной ажаhуудалай ...гадаг үйлэдбэриин управ...ни арбан нэгэдэхи табан ...й түсэбые амжалтатайгаар ...ша онойнгоо түсэбые бол...бэелүүлхэ зорилготойгоор ...Табан жэлэй эхинhээ хой...дуур 9,7 мянган түхэригэй ...мэри хэгдээ. Тиихэдээ үн...дэй дүнгүүдые абажа, са...hонирхолтой байна. Жэ...ондо хүн зоной ажаhуу...мжэ хангаха талаар 295 ...й хүдэлмэри хэгдэhэн бай...жэлдэ аяар 400 мянган тү...Районой хүн зоной ажа...эмжэ хангалгын хэмжээн ...үргэнөөр ургана гээд эдэ ...нэ.

...б хүдөөгэй ажалшадые хан... Ушар иимэhээ захилнуу...бадаг комплексно пунктнуу...дэ гол анхаралаа хандуул...эли. Мүнөө бүхы hууриин ...плексно пунктнуудтай бо...хэмжээнүүдые абанабди. ...агшаар эдэбхи үүсхэлтэй, ...салгатайгаар хандадаг хү...жо. Тэдэмнай бултадаа ...дые дүүргэhэн юм. Ком...е даагша өөрөө эсхэгшэ ...он, парикмахер гү, али тоо ...даг. Тиимэ бэлэдхэлтэй хү...й эрилтэнүүдыe hайнаар ...аргатай байна бшуу.

...хилнуудые тушаан абадаг ...ктнуудай хүдэлмэриие hай...р зохихо хэмжээнүүдэй аб..., эдэнэй хүдэлмэридэ ду...ял олон. Жэшээлхэдэ, ком...уд олонхи ушарта захил... абаха түсэбүүдээ дүүргэ...бадалай гол шалтагааниинь ...үдэлмэриин эмхидхэл муу, ...дэлмэри тухай тобшо то...элнүүд хүн зоной дунда ...дана.

...бүри комплексно пункт...арые суглуулжа, семинар...эг заншалтай болонхойбди. ...дээрээ түрүү дүй дүршэ... болодог, бусадшье шухала ...зүбшэн хэлсэдэг байнабди ...лтанууд өөрөө ерэдэггүй. ...бүхэнэй үсэд шанга, үнэн сэхэ ажалаар түсэбүүд урагшатайгаар дүүргэгдэдэг гээшэ. Ажалай түрүүшүүл «РСФСР-эй хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын эрхимлэгшэ» гэhэн хүндэтэ нэрэ солотойшуул телеаппаратура заhабаридаг мастер Л. Ф. Ларионов, гутал оёдог мастер Н. Н. Козулин, парикмахер Х. З. Бадмаева, эсхэгшэ Л. П. Корнакова болон бусаднай гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ талаар hайн hайхан жэшээ харуулдаг юм.

Манай хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөө олон гэжэ дээрэ дурсаа hэмди. Мүнөө дээрээ манай үйлэдбэриие хамжажа хангаха түсэбүүд муугаар бэелүүлэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, «Бурятобувьбыт» нэгэдэл байгша оной түрүүшын хахад жэлэй туршада 8,2 мянган түхэригэй шухала хэрэгтэй материалнуудые дутуу үгөө. Тиихэдэ түс нэгэдэл эндэхи хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлhые саг соонь үгэнэгүй. Тодорхойлходо, байгша оной январь-февраль hаранuудай салин хүлhэн арай гэжэ март hарада түлэгдөө. Иимэ ушар, кадрнуудай ажалда ороолго гаралгада муу нүлөө үзүүлнэ ха юм.

Тэрэшэлэн «Бурятремстройбыт» управлени бидэниие хангаха түсэбөө саг үргэлжэ дүүргэнэгүй. Түс управлени материалнуудаар манай райониие хангаха түсэбөө оройдоол 60 процент дүүргэhэн байна. Иигэжэ зарим нэгэдэлнүүд ба управленинүүд гүрэнэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ тон ехэ hаад тойбо татана гэжэ онсолхо хэрэгтэй.

Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгада олон шэнэ зүйлнүүдые нэбтэрүүлхэ ехэ оролдолго гаргагдана. Хүдөөгэй хүн зоной эрилтэнүүд энэ талаар улам ургажа байдаг гээд мартаха эрхэгүйбди.

Эндэ мүнөө хэдэ хэдэн дутагдалнуудай шалтагаанууд элирүүлэгдэбэ гээшэ. Гэбэшье «шалтагта билтаг» гэhэн үгэнүүдэй ёhоор өөрыгөө сагааруулха гэжэ hананагүйбди. Мүнөө жэлэймнай түсэб нилээд ехэ, орёо гэжэ хэлэхэ ёhотойбди. Тиигэбэшье манай албанай хүдэлмэрилэгшэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхээр, хангалгынгаа шанарые саашадань улам hайжаруулхаар бэеэ зэhэнхэй.

В. ФЕДОРОВ,
Хориин районой хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг үйлэдбэриин управлениин начальник.

...СРИЖУУЛАН hАЙЖАРУУЛХА

...hурал...элмэри ашаг ...олони... юм гэжэ дүй ...үмүүж...йлэн харуулна. ...барид... hуралсалай ...скэ ...даг хүнүүд үй...этэй. ...г үрые дээшэ...алай ...бүтээсэ нэмээ...дые ...ин хүсые, эр...хэр ...үйлалтануудые ...тийна ...үрэнэээр ашаг...етарь... болон хүтэл...бусад ...жуулан hайжа...hайж...эмхидхэлэй ба ...К. У. ...үрүү онол ар...«Серп...эрүүлхэ, эконо...үргич...алга хэхэ гол ...дэй ...нуудые шуда...эл сур...лаа хандуулха ...сэлэл...н нэгэдэхи та...лша ...эринүүдые ам...на ...үргэхын, үлүү...гэhэн...түлөө тэмсэлдэ ...ехэ ...оролсоhон тү...бшуу...үдэй патриоти...ай ...үүсхэлнүүдтэй ...арга ...о ходо танил...гэhэ...шухала.

...алай hургуули... ...техникын дэб...омико», «Ажа...й хамтын түхэл ...гадна ажахын ...тын подряд — ...«Гар ажалые ...эхэ» гэхэ мэтэ ...дуудалнуудта хү...олон колхозни...хандуулха гэ...ажатай байна. ...нүүдэй хүдэл...шэлнүүдтэ яба...мхидхэлэй шэ...үүдые, тэдэнэй ...е hайнаар ойл...иин ашаг үрые ...доторой нөөсэ...гэдэ, үргэнөөр ...эдэбхитэйгээр ...ха.

...номикын hур...радай ажахын ...предприятинууд ...удай подразде-

арбан нэгэдэхи табан жэлдэ дурсагдаhан «Эрдэм-техникын дэбжэлтэ ба үйлэдбэриин ашаг үрэ», «Агропромышленна комплексын экономико эрхилэлгэ», «Алмалта, арьбалалтын түрүү дүй дүршэл» болон бусад курсануудые шудалхын тула шэлэхэ аргатай. Эдэ hургуулинуудай hуралсалай үедэ хэшээлнүүдые үнгэргэлгын эдэбхитэй арга онолнуудта, hурагшадай ажахын ажал ябуулгые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ, экономическа ургалтын доторой нөөсэнүүдые элирүүлхэ, абаhан шиидхэбэринүүдээ гүнзэгыгөөр үндэhэлэн баримталха, ажалша коллективтэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха шадабариие хүгжөөлгэдэ анхаралаа ехээр хандуулха хэрэгтэй.

Министерствэнүүд болон албан зургаануудай, эрдэм-шэнжэлэлгын институдуудай ба конструкторска бюронуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ, предприятинуудай ба эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ зорюулагдажа эмхидхэгдэдэг **экономическа семинарнуудта** урда тээнь байhанhаа гадна, «Ажахы эрхилэлгэ: промышленностьдахи экономическа туршалга», «Барилга дээрэ ажахы эрхилэлгые хүгжөөлгэ» гэхэ мэтэ шэнэ курсанууд бии болгогдохо байна. Экономическа туршалга үнгэргэлгын hалбари hалбариин онсо илгаае хараада абаhан курса хүн зоной ажаhуудал хангалгын албанай хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдажа бэлдэгдээ. Партийно-ажахын эдэбхитэдэй hургуулинуудта, тодорхой экономикын hургуулинуудта шэнэ курсануудые шудалалга эмхидхэгдэхэдээ магадгүй. Эдэ курсануудай hуралсалай программанууд, материалнууд «Экономическа газетэдэ» толилогдодог.

hуралсалай шэнэ жэлдэ **комсомолой политическэ гэгээрэл** «Комсомолые партиин зүгhөө хүтэлбэрилгые саашадань hайжаруулха ба залуушуулые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгэдэ тэрэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые, комсомолой организацинуудай секретарьнарай бүхэармейскэ зүблөөн дээрэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэhэн үгэ соохи заабари зүбшэлнүүдые, дурадхалнуудые бэелүүлхэ талаар шэглүүлэгдэхэ байна. Комсомолой политическэ hуралсалда хүбүүд, басагад ВЛКСМ-эй түүхээр, коммунис зан ябадалай үндэhэ hууряар, ажабайдалай социалис түхэл шэнжын, залуушуулай уласхоорондын хүдэлөөнэй, үзэл сурталай тэмсэлэй асуудалнуудаар эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ аргатай юм. Ниитэ политическэ ба экономическа hуралсалда хабаадуулагдадаг комсомолшуудай тоое үргэдхэхэ шухала.

Хүдэлмэриин энэ участогые **партиин зүгhөө ямараар хүтэлбэрилhэнhөө** партийна ба экономическа hуралсалай ашаг үрэ, шанар, нэрэ хүндэ, коммунистнуудай, бүхы ажалшадай хэшээлнүүдтээ харюусалгатайгаар хандалга дулдыдадаг гээшэ. hуралсалай жэлэй эхилтэр ажалшадай эрдэм мэдэсые, тэдэнэй аша туhые хараада абажа, ямар hургуулинуудые, семинарнуудые, эмхидхэхэ ёhотойб гэжэ ехэ юумэ хэхэ зэргэтэйбди. Хэшээлнүүдэй ямараар үнгэргэгдэдэг байлгын хойноhоо нүлөө ехэтэй хиналта тогтоохо шухала.

Политическэ ба экономическа hуралсалые хүтэлбэрилхэдөө, **пропагандистнуудай кадрнуудай** дунда ябуулагдадаг хүдэлмэридэ онсо анхаралаа хандуулха хэрэгтэй. Энэ хадаа партиин үзэл сурталай эгээл олон тоото эдэбхитэдые нэгэдүүлдэг отрядуудай нэгэниинь болоно. 2,5 миллион шахуу хүн тэрэнэй бүридэлдэ ородог юм. Пропагандистнуудта шэнэ мэдээсэлнүүдые, hониннуудые ходо ходо дуулгажа байха гээшэ партиина комитедүүдэй гол уялгануудай нэгэниинь болоно. Олоhон дүй дүршэлөө хараада абажа, хоёр долоон хоногой курсануудта пропагандистнуудай теоретическэ ба методическа бэлэдхэлые саашадань нарижуулан hайжаруулха, партиин райкомуудай ба горкомуудай дэргэдэ саг үргэлжэ хүдэлдэг семинарнуудай, предприятинуудтахи пропагандистнуудай hургуулинуудай хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ шухала. Партийна комитедүүдэй таhагуудай, профсоюзай, ба ажахын органуудай үнгэргэдэг пропагандистнууд-экономистнуудай hалбари hалбариин семинарнуудые үнгэргэлгые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, мүн мэргэжэл дээшэлүүлгын институдуудай бааза дээрэ тэдэниие hургаха хэрэгтэй.

Пропагандистска кадрнуудые бэлдэлгэдэ **марксизм-ленинизмын университедүүдэй** үүргэ дээшэлүүлхэ, тэдэнэй заочно таhагуудай ажал ябуулгые эдэбхижүүлхэ шухала. Союзна республиканудай Компартинуудай ЦК-нууд, партиин крайкомууд, обкомууд марксизм-ленинизмын университедүүдэй пропагандистска отделенинүүдтэ hураха хүнүүдые шэлэжэ ололгые hайжаруулха хэрэгтэй пропагандистска хүдэлмэридэ бэлиг шадабаритай коммунистнууд эндэ hураха ёhотой.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, политическэ ба экономическа hуралсалай түхэл шэнжые нарижуулан hайжаруулгада **хэшээлнүүдые методическа талаарнь** хангалгада онсо анхарал хандуулагдана. Пропагандистнууд hуралсалай эдэбхитэй түхэл шэнжэнүүдые, онол аргануудые хэрэглэхэ зууршалгануудаар дуталдадаг гээшэ. hэн түрүүн КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Политическэ гэгээрэлэй бүхэсоюзна байшан, союзна республиканудай Компартинуудай ЦК-нуудай, партиин крайкомуудай ба обкомуудай Политическэ гэгээрэлэй байшангууд энэ зорилгые шиидхэхэ уялгатай. hуралсагшадай ниитын-политическэ үүсхэл эдэбхидэ хэшээлнүүдэй үүргэ нүлөөе дээшэлүүлхэ, жаяг журам ба эмхидхэлые бэхижүүлхэ талаар пропагандистнуудай хүдэлмэриин hайн дүй дүршэлые саг үргэлжэ элирүүлжэ, дэлгэрүүлэн тарааха шухала. Базова hургуулинуудай хүдэлмэриин жэшээ дээрэ пропагандистска дүй дүршэлые халан абалсалые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, пропагандистска мэргэжэл шадабариин телевизионно ба радио-hургуулинуудые эмхидхэбэл, таарамжатай гэжэ hанагдана.

Хэблэл, телевидени болон радио пропагандистнуудта, hуралсагшадта саг үргэлжын туhаламжа үзүүлхэ зэргэтэй. «Партийная жизнь», «Политическое самообразование», «Агитатор» журналнууд, «Экономическа газетэ», мүн түсэй ниитын-политическэ, hалбари hалбариин ба эрдэм ухаанай бусад хэблэлнүүд, республиканска, хизаарай, областной, городской болон районно хэблэлэй органууд, нютагай радио болон телевидени пропагандистнуудта, hуралсагшадта, hуралсал эмхидхэгшэдтэ зорюулагдаhан материалнуудые, дамжуулгануудые ходо бэлдэхэ уялгатай.

Бүхы түхэлэй hуралсалай хүдэлмэриие ашаг үрэ ехэтэйгээр ябуулхын тула партийна комитедүүдэй, үзэл сурталай эмхи зургаануудай, ажахын, профсоюзай ба комсомолой организацинуудай, министерствэнүүд болон албан зургаануудай **ажал ябуулгые тааралдуулан** табиха гээшэ ехэ удха шанартай. Пропагандистнуудта, hуралсагшадта зорюулжа, мэдээсэлэй, шэнжэлгын, методическа материалнуудые бэлдэхэ, пропагандистнуудай зүблөөнүүдые, семинарнуудые, курсануудые үнгэргэхэ, хэшээлнүүдэй шанарыень шалгаха уялга, харюусалгые зохихо эмхинүүдэй дунда тодо наринаар хубаарилха шухала. Энэ талаар үзэл сурталай комиссинуудай, методическа соведүүдэй, партийна комитедүүдэй, министерствэнүүдэй, албан зургаануудай дэргэдэ, предприятинуудта үзэл сурталай комиссинуудай, методическа соведүүдэй, экономическа hуралсалай соведүүдэй үүргэ нилээд дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Пропагандистын үдэрые үнгэргэлгэ hуралсалай шэнэ жэлдэ түгэс бэлдэлгын өөрсэ янзын харалга болохо зэргэтэй. Марксистско-ленинскэ hуралсалай шанарые, ашаг үрые дээшэлүүлгэ политическэ, экономическа хүмүүжүүлгые hайжаруулха, 1984 оной ба бүхы арбан нэгэдэхи табан жэлэй арадай ажахын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ коммунистнуудай, комсомолшуудай, бүхы ажалшадай хүсэлэл оролдолгонуудые элсүүлэн хабаадуулха арга олгохо байна.

(«Правда» газетэhээ абтаба).

ХИЛЫН саанаhаа

• ТАСС • АПН •

ООН: ШУХАЛА АСУУДАЛ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК. Индиин океаниие эб найрамдалай зоно болгохо тухай уласхоорондын хэлсээ баталжа абахын тула конференци бэлдэхэ зорилготой ООН-ой тусхай комитедэй сесси эндэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhээр.

Шри-Ланкаhаа ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Б. А. Б. Гунетиллеке бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүйшүүлэй комитедэй гэшүүн-гүрэнүүдэй үмэнэhөө тогтоолой проект оруулба. Индиин океан тушаа Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин конференциие 1985 оной нэгэдэхи хахадта Коломбодо нээхые тэрээн дотор дурадхагдана.

ЕХЭ hОНИРХОЛТОЙГООР

ТОКИО. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын хэлэhэн үгэнүүдэй ба статьянуудай ном Японодо хэблэгдэжэ гаргагдахадаа, ороной политическэ бүлэгөөрхидэй анхарал татаhан, hонирхол үүсхэhэн байна.

Япон уншагшадта К. У. Черненкын хандаhан хандалга тон шухала удха шанартай, саг соогоо абтаhан документ болоно гэжэ Японой политическэ мэдээжэ ажал ябуулагша, япон-совет хани барисаанай бүлгэмэй (ОЯСД) правлениин түрүүлэгшэ, социалис партиhаа парламентын депутат Т. Иокояма хэлэбэ. Советскэ Союзай болон Японой хоорондохи харилсаае хүгжөөхэ зорилготойгоор тэрээн дотор табигдаhан дурадхалнуудые анхаралтайгаар шэнжэлхэ, гүнзэгыгөөр шудалха шухала гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Хоёр ороной хоорондохи али бүхы холбооe үргэдхэхэ талаар К. У. Черненкын хандаhан уряа Японой үргэн олониитэ арадта эгээл дүтэ, ойлгосотой, найдал түрүүлмэ байна гэжэ Т. Иокояма тэмдэглээ.

Мүнөө үедэ СССР-тэй хани барисаагаа, хүршэ ёhоной харилсаа холбоогоо хүгжөөн бэхижүүлхын түлөө тэмсэдэг ОЯСД болон бусад эмхинүүд байгша оной октябрь hарада Москвада үнгэргэгдэхэеэ байhан япон-совет ээлжээтэ конференцидэ эдэбхитэйгээр бэлдэнэ гэжэ Т. Иокояма мэдээсэбэ. К. У. Черненкын ном энэ хүдэлмэридэмнай ехэ туhалха байна. Тэрэнэй ашаар Японой үргэн ниитэ арад зон хүршэ тухайдаа — совет арад тухай бүри ехэ юумэ мэдэжэ абаха бшуу.

СОВЕТ-МЕКСИКЫН ХАРИЛСААН

МЕХИКЭ. СССР-эй болон Мексикын хоорондо дипломатическа харилсаанай тогтоогдоhоор 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан «СССР» гэжэ журналай тусхай номер эндэ хэблэгдэжэ гараба. Журналай нюур талада хоёр ороной гүрэнэй тугууд зураглагданхай. Тэрэ «Зуун жэлнүүдые алгасан» гэhэн статьяагаар нээгдэнэ. Тэрээн дотор үнгэрhэн зуун жэлэй тэн багhаа эхилжэ, Россиин ба Мексикын хоорондохи эрдэм, соёлой холбоо барисаанай хүгжөөгдэжэ эхилhэнэйнь шэнжэлгэ тэрээн дотор үгтэнэ.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын эхэнэр-элшэн сайдта зорюулагдаhан статья уншагшадай анхарал татаха байhаниинь дамжаггүй. А. Коллонтай элшэн сайдаар Мексикэдэ хүдэлөө hэн. Дэлхэй дээрэхи түрүүшын космонавт Ю. Гагаринай аптегүүдэй газар нютагта ерэhэн тухай хөөрөөн, Мексикын ниитын элитэ ажал ябуулагша, мэдээжэ уран зохёолшо, «Мексикэ — СССР» гэжэ хани барисаанай ба харилсаа холбооной институдые орон дотор эмхидхэн байгуулагшадай, үүсхэлшэдэй нэгэн Луис Кордоботой хөөрэлдөөн эндэ толилогдонхой.

Журнал олон тоото фотозурагуудаар шэмэглэгдэнхэй.

ХИЛЭ ДЭЭРЭХИ hҮЙДХЭЛТЭ ЯБУУЛГАНУУД

ВЬЕНТЬЯН. Лаосой Арадай-Демократическа Республикатай хилэ дээрэ Таиландын засагаархид hүйдхэлтэ ябуулгануудаа үргэлжэлүүлhээр гэжэ КПЛ гэдэг информационно агентство мэдээсэнэ. hүүлэй арбан хоногой турша соо ЛНДР-тэй хилэлдэг нютагуудта Таиландын сэрэгэй подразделенинүүд харата ябуулгануудаа улам эдэбхижүүлээ. Эндэ сэрэгэй бэхилэлгэнүүд баригдана, харгы гаргагдана, артиллериин бэхижүүлгэнүүд бодхоогдоно, сэрэгшэд олоор татагдана. Энэ үе соо сэрэгэй самоледууд Вьентьян провинциин раиондо республикын агаарай дайда руу нэгэнтэ бэшэ нэбтэрэн орожо, Лаосой газар дайда дээгүүр тагнуулай ниидэлгэнүүдые хэhэн байгаа. Тиихэтээ хамта десантнигуудые hуулгаhан Таиландын суднанууд Меконг мүрэн дээгүүрхи хоёр ороной хоорондын хилэ нэгэнтэ бэшэ зэдэбэ.

Лаосой Саябури провинциин хэдэн hууриин тосхонуудые хуули бусаар булимтаран эзэмдэхэhээ гадна, Таиландын сэрэгэйхид хоёр хүршэ ороной хоорондохи харилсаае улам түгшүүрилтэй болгоно гэжэ КПЛ тэмдэглэнэ.

ВЬЕНТЬЯН. КПЛ-эй мэдээсэhэнэй ёhоор, Лаосой газар дайдын хэдэн районуудые булимтаран эзэмдэхэ асуудалнуудые гуримшуулан шиидхэхэ зорилготой Лаосой-Таиландын хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаhан ЛНДР-эй делегаци Бангкогhоо бусажа ерэбэ. Таиландын зонхилхы бүлэгөөрхидэй гэмээр эдэ хөөрэлдөөнүүд нэгэ талаhаа таhалдуулагдаhан байгаа.

Лаосой болон Таиландын хоорондохи хилын асуудалые улам hүжэрөөхые, үни холоhоо хойшо тогтонижорhон хилэнүүдые Бангкок дахинаа хаража үзэхые оролдоно. Тиигэжэ Таиландын засагаархид империализмын ба эзэрхэн зонхилолгын хүсэнүүдтэй хушуу холбожо, энэ районой байдалые улам түгшүүрилтэй болгохые, Индохитадай оронуудай болон АСЕАН-ай гүрэнүүдэй хоорондо хёмороо зүрищэлдөө үүдхэхые hэдэнэ гэжэ агентство тэмдэглэбэ.

УЧРЕДИТЕЛЬНЭ СЪЕЗДДЭ БЭЛЭДХЭЛ ДҮҮРЭБЭ

АДДИС-АБЕБЭ. Эфиопиин Хүдэлмэришэнэй партиин учредительнэ съезддэ бэлэдхэл дүүрэбэ гэжэ Саг зуурын сэрэгэй захиргаанай соведэй (ВВАС) ба КОПТЭ-гэй түрүүлэгшэ Менгисту Хайле Мариам Эфиопиин Ажалшадай партиие эмхидхэхэ комиссиин (КОПТЭ) эндэ болоhон пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдээсэбэ. Ерээдүйн парти марксизм-ленинизмын гол ёhонуудые хүтэлбэри болгон, орон доторoo социалис общество байгуулгые толгойлхо юм гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Мүнөө үедэ орон доторнай түрүү партиин үндэhэ hуури болохо эхин эмхинүүд, захиргаанай-территориальна бүхы единицэнүүдтэ эмхинүүд байгуулагдаа гэжэ Менгисту Хале Мариам хэлэбэ. Тэдэнэй суглаанууд дээрэ съезддэ табигдаха партиин Программа болон Уставай проектнүүд зүбшэн хэлсэгдэhэн байна.

ИЛАЛТА ТУЙЛАХА ЭТИГЭЛ НАЙДАЛ

ДАР-ЭС-САЛАМ. Эхэ ороноhоо сүлөөтэ байдалай түлөө тэмсэлдэ Намибиин арадай хэлбэришэгүй илалта туйлаха байhанда найданабди гэжэ Баруун-Урда Африкын арадай эмхиин (СВАПО) президент Сэм Нуйома мэдүүлбэ. Олоной хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэhэн Намибиин үдэртэ зорюулагдажа эмхидхэгдэhэн митинг дээрэ тэрэ үгэ хэлэбэ. Ороной урда хуби руу түнзэгэрэн орhон расис ЮАР-ай булимтархы сэрэгүүдтэ эсэргүү дайшалхы ябуулгануудаа Намибиин патриодууд үргэдхэжэ байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Бүхы газар дайда дээрэ, тэрэ тоодо Виндхугта шанга тэмсэл болоно.

ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 435-дахи тогтоолой үндэhөөр лэ СВАПО ЮАР-тай хөөрэлдөөнүүдые хэхээр бэлэн юм гэжэ С. Нуйома хэлээ. СВАПО нэгэ талаhаа буу зэбсэгүүдээ хуряаха ёhотой гэhэн Преториин эрилтэнүүдые буруушаанабди гэжэ С. Нуйома хэлэбэ.

НОМОЙ ҺАЙНДЭР

Үнгэрһэн амаралтын үдэрэй үглөөнһөө захалжа, Улаан-Үдэ хотын Революциин талмай дээрэ хүн зон олон, хүлгөөтэй байба. Талмайн дундуур тойруулжа табигдаһан ута столнууд дээгүүр эрдэм ухаанай бүхы һалбаринуудаар бэшэгдэжэ, түбэй болон манай республикын хэблэлнүүдээр гаргагдаһан олон тоото номууд улад зоной анхаралда дэлгэгдээ.

Энэ хадаа Буряад ороной России гүрэнтэй һайн дураараа нэгэдэһээр 325 жэлэй ойдо зорюулагдажа, «Туяа» гэжэ юрэнхы уряа-гаршагтайгаар үнгэргэгдэһэн номой һайндэр эхилхээ байба.

Республикын номой наймаанай хүдэлмэрилэгшэд эндэ олоороо зогсожо, эрдэм ухаанай, һуралсалай, арадай ажахын элдэб асуудалнуудаар бэшэгдэһэн, мүн уран зохёолой номуудые худалдажа захалба. Мүн лэ эндэ, талмайн дунда тодхогдоһон микрофондо манай республикын мэдээжэ поэдүүд Солбон Ангабаев, Владимир Петонов, Андрей Румянцев, Галина Раднаева, Владимир Липатов болон бусад ээлжээгээр дүтэлжэ, уран шүлэгүүдээ, ершуулга зохёолнуудаа уншаба, мүн уншагшадай олсороо худалдажа абаһан өөһэдынгөө номууд дээрэ дурасхаал болгон гарнуудаа табиба.

Республикын номой наймаанай ахамад инспектор нүхэр Т. Кеппель Буряадай уран зохёолшодой һүүлэй үедэ хэблэгдэһэн номуудай гол удхые олоной һонорто дуулгана.

«Туяа» гэжэ номой һайндэр орой болотор үргэлжэлөө.

Б. НАМДАКОВ.

Энэ зураг дээрэ Буряадай АССР-эй арадай артист Михаил Елбоновые харанат. Бэлигтэй артист һүүлэй үедэ хэдэн шэнэ рольнуудые амжалтатайгаар гүйсэдхэжэ, олоной зүгһөө һайшаагдаа. Тэдэнэйнь нэгэн — буряад арадаймнай хошон шогууша хүбүүн Будамшуу.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

«БАМ-ай ЗАЛУУ НАҺАН»

Нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик» гэжэ байшанда, мүн авиазаводой Соёлой «Рассвет» ордондо «БАМ-ай залуу наһан» гэһэн хатарай ансамблиин концертнүүд һаяшаг болоо һэн. Хойто-Байгалай районой Северомуйск тосхоной 18-дахи тоннельнэ отрядай соёлой байшангай дэргэдэ тус ансамбль хоёр жэлэй саана эмхидхэгдэһэн байна.

Һайн дуранай энэ коллективтэ БАМ-ай Буряадай участогой залуу барилгашад, тосхоной һургуулиин һурагшад— бүхыдөө 100 гаран гэшүүн тоологдодог юм. Хэды залуушье һаань, ансамблиие район доторнь һайн мэдэдэг болонхой. Северомуйскын соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ Сергей Лоза «БАМ-ай залуу наһанай» репертуарые шадамараар зохёон табидаг байна.

Гүйсэдхэхы шадабаряараа онсо шалгардаг энэ коллективые Улаан-Үдын промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд хани халуунаар угтаа һэн. Нютагаа бусамсаараа, Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан шэнэ программаяа тэдэнэр бэлэдхэжэ эхилһэн байгаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ «БАМ-ай залуу наһан» Монголой Арадай Республикаар гастрольдо ябана.

Ю. АЛЕКСАНДРОВ,
уран һайханай хүдэлмэриин союзууд хоорондын байшангай директор.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

СЭЛЭНГЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ:

УРАН ГАРТАНАЙ ВЫСТАВКЭ

Гусиноозёрск хотодо һайн дуранай уран зураашадай бүтээлнүүдэй выставкэ үнгэргэгдэбэ. Тохойн дунда һургуулиин үнинэй багша Дансаран Санжицыбиков, Кировэй нэрэмжэтэ совхозой жолоошон Николай Карпов гэгшэд модоор урлаһан шэнэ бүтээлнүүдээ выставкэдэ дурадхаа. Хяагта хотодо оршодог уран һайханай бүтээлнүүдэй музейдэ дурсагдаһан мастернуудай хэһэн зүйлнүүдые хаража болохо юм.

Индустриальна тематикада зорюулжа, тоһон шэрээр бүтээһэн зурагуудаа Гусиноозерско ГРЭС-эй хүдэлмэришэн Виктор Мяхников олоной үзэмжэдэ табяа. Тиихэдэ А. Балтыров, И. Шарафутдин гэгшэдэй уһан шэрээр бүтээгдэһэн зурагууд олондо һайшаагдаа. Угалзата һайхан хибэсые гараараа нэхэһэн В. Торгашина, А. Кравцова гэгшэд хотын соёлой таһагай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Н. НАМСАРАЕВ.

УГ ЗАЛГАМЖАЛАГШАДТАЙ УУЛЗАЛГА

«Шахтер» гэжэ соёлой байшан соо һонирхолтой хэмжээ ябуулга үнгэргэгдэбэ. Эндэ Сэлэнгын, Хяагтын, Загарайн, Захааминай, Зэдын районуудай уран һайханай бүлгэмэй хүдэлмэри эмхидхэгшэдэй зональна конкурс болоо. Холбоолжоной уурхайн уран һайханай бүлгэмэй, Гусиноозерскын кукольна театрай коллективүүд наада табяа, уг залгамжалһан суута горнягууд Шевченкотэнтэй, Коноваловтантай, Балалаешниковтантай уулзалга боложо, сугларагшадые баясуулаа.

Х. БАДМАЕВА.

МОНГОЛ АЙЛШАД

Монголой Арадай Республикын музейнүүдэй захиргаанай дарга П. Дааасамбу түрүүтэй музейнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй делегаци Буряадай АССР-тэ ерэбэ.

Монгол ороной музейнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ манай республикын соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, тусхайлбал: Соёлой министерствын дэргэдэхи РНМЦ-эйн, Зүүн Сибириин соёлой институдай П. И. Чайковскын нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин, искусствын һургуулиин хүдэлмэритэй танилсаха байна.

Гадна Хяагта хотын музейнүүдэй, Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн, Буряадай АССР-эй байгаалиин, Хизаар ороноо шэнжэлгын болон ЛБРЗ-гэй түүхын музейнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд хүрэшэ, аха дүү оронойнгоо нүхэдые халуунаар угтажа, айлшадтаа музейн хэрэгые хүгжөөхэ талаар, мүн тэрэнэй научно-гэгээрүүлгын үүргын саашанхи шэглэлнүүд тухай хөөрэжэ үгэхэ юм.

Тэрэшэлэн хоёр ороной музейнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд түүхын болон архитектурын дурасхаалта газарнуудые сахин хамгаалха, хэрэглэхэ асуудалнуудые зүбшэхэ байна.

Г. МИТЫПОВА,
республикын нэгэдэмэл музейн научна хүдэлмэрилэгшэ.

Мухар-Шэбэрэй районой, Никольск һууринда иимэрхүү шэмэглэл угалзатай гэрнүүд олон юм. Тэдэниие түрүүшынхеэ хараһан хүн ёһотойл уран бэлигэй искусствын һэдэбтэй гэжэ тон зүб сэгнэдэг.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮНГЫН СЭСЭГҮҮДЭЙ НААДАН

РЕПОРТАЖ

Улаан-Үдын соёлой болон амаралтын түбэй паркда оршодог хатарай байшангай богоһые алхан ороходо, орон түбиимнай үнгэ будагууд имагтал энэ нэгэ газарта суглуулагдаһан мэтэ үзэгдөө һэн. Манай баян дэлгэр дайдада ургадаг сагаахан дэльбэнүүдтэй юрын бальжин-гарма сэсэгүүдһээ эхилээд, дулаахан онсо эрхэ байдалда бөөмэйлэгдэһэн гладиолус, лили, ирис, кактус, роза гэхэ мэтэшэлэн тиишэ ороһон хүн бүхэнэй нюдэ хужарлуулан гайхуулна...

Байгаалиие сахин хамгаалгын Бүхэроссин бүлгэмэй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан сэсэгүүдэй городской выставкые тус бүлгэмэй республиканска Соведэй түрүүлэгшын орлогшо И. А. Игнатьев нээжэ, үгэ хэлээ.

Хизаар оронноймнай хэшэг — үбһэ ногооной сэсэгүүдээ гүбиһэн хойно, талха тарьяанай шанаржан эдеэшэжэ байһан сагта эмхидхэгдэдэг заншалта выставкэдэ Улаан-Үдын промышленна предприятинууд, дунда ба интернат һургуулинууд, Пионернүүдэй байшангууд болон бусад эмхи зургаанууд аятай һайхан сэсэгүүдэй баглаануудые дэлгээгээ. Семашкын нэрэмжэтэ республиканска больницын дэлгээһэн сэсэгүүдэй найруулга удхаараа мүнөө үеын шухала үйлэ хэрэгүүдтэ зорюулагдаһан, шэмэглэлэйшье талаар гоё һайханай эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусаһан байгаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Эдэ бүхы сэсэгүүдые садовод-цветовод Эльза Яковлевна Микулич питомник соо ургуулһан габьяатай. Выставкэдэ табиһан сэсэгүүд тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень Эльза Яковлевнае гуйбабди.

— Сэсэгүүдэй баглаа, найруулганууд гол түлэб дүрбэн темэдэ зорюулагданхай,—гэжэ Э. Я. Микулич хөөрэнэ.— Тодорхойлбол, энэ ехэ һайндэр — байгаалиие сахин хамгаалгын Бүхэроссин бүлгэмэй байгуулагдаһаар 60, Россин гүрэнэй бүридэлдэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда совет арадай Илалтын 40 жэлэй ойнуудта, эб найрамдалые сахин хамгаалгада мүн тиихэдэ сентябриин эхеэр тэмдэглэгдэхээ байһан больницымнай 60 жэлэй ойдо зорюулагдаа. «Дайнай ветерануудта», «Атомна дайн хэрэггүй!», «325 жэлэй ойдо», «Нэгэндэ нэрэ хүндэ, хоёрдохидонь нэрээ бузарлалга, нүгөөдэдэнь мүнхын нэрэ», «Сэсэгүүдэй хатан», «Бүхы үхэлнүүдтэ эсэргүүсэн», «Бумбэрсэгнай мүнхэ»,... һүүлшын баглаае, анхарагты, эдэ табан сэсэг бумбэрсэг дэлхэйн табан түбиие харуулна, харин ногоон набшаһад эб найрамдалай нэнгин һүлдэ болоно гээшэ. Тиигээд «Байгаалияа аршалан хамгаалагты» болон бусад...

Үнэхөөрөөшье, республиканска больницын табиһан сэсэгүүдэй баглаа, найруулга бүхэниие адаглажа харабалтнай, нэрлэгдэһэн гаршагаа сэсэгүүдэй үнгэ будагууд, түхэл хэлбэриншье тодо мэргэнээр элирхэйлнэ. Жэшээлхэдэ, дэлхэйн бүхы сэсэгүүдэй хатан Бамба сэсэг (роза) үргэхэн амһарта соо үнжэгэн зөөлэхэн ногооной дунда Бамба сэсэг гансаараа омогорхолтой һархайна.

Республиканска больницатай хүршэлһэн нарин сэмбын комбинадай выставкэ мүн лэ олоной анхарал татана. Байгаалиие сахин хамгаалха эхин бүлгэмэй хэһэн ажалай тоосоон аржытар бэшэгдэнхэй. Уншахадамнай, 350 модо, 1050 һөөг, сэсэгүүдэй 100 мянган үндэһэ һуулгаһан, 1500 дүрбэлжэн метр талмайда ногоо тариһан, 220 тонно хара газар, наг шэбхэ асарһан байба. Эдэ бүхы ажал хэрэгүүд комбинадай агроном Полина Васильевна Козловагай хүтэлбэри доро хэгдэнэ. Найман гектар талмай эзэлһэн 3 теплицэтэй. Тэндэ хүдэлмэришэд Т. В. Малькович, М. П. Губернаторова, В. Т. Ерофеева, М. С. Братцева гэгшэд сэсэг ургуулдаг юм.

— Полина Васильевна, комбинадтатнай ябуулагдадаг ногооруулгын хүдэлмэри тухай хэдэхэн үгөөр хэлэжэ үгыт?— гэжэ агроном П. В. Козловада хандабабди.

— Комбинадаймнай ээлдэг газар цех бүхэндэ хубаарилагдажа даалгагданхай. Тиигэжэ цехүүдэй коллективүүд өөһэдынгөө даалһан участогаа ногоорулха гэжэ оролдодог. Мүн лэ цехүүд соогоошье гоёнууд сэсэгүүдые ургуулдаг. Участогаа, цехээ ногоорулха талаар коллективүүдэй хоорондо социалис мүрысөөн дэлгэрэнхэй,— гэжэ тэрэ хөөрэбэ.

Нарин сэмбын комбинадайхидай баглаа сэсэгүүдые республиканска больницын найруулгачуудтай зэргэлүүлэн харахадаа, һонирхолтой хэдэн ажаглалтануудые хэмээр байна. Больницын садовод Э. Я. Микуличай сэсэгүүдэй найруулганууд үлүү нэгэшье үнгэ будаггүй, гоёоһон ехэнүүд набша намаагүй— имагтал —классическа онол аргаар бүтээгдэнхэй. Харин нарин сэмбынхид баглаа бүхэнөө баян бардамаар зохёожо, шэмэглэлгын талаар арадай онол аргануудые хэрэглээ. Хэды тиимэшье һаань, больницын сэсэгүүдэй баглаануудые тон үндэрөөр сэгнэжэ, онсолон тэмдэглэлтэй.

Гэхэ зуура, Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй гэр байрын-коммунальна управлениин выставкэдэ халта хүрэе. 2560 модон, 4891 һөөг һуулгагдаа, 80 мянган сэсэг, хоёр гектар талмайда ногоон таригдаа. Табигдаһан олон баглаанууд сооһоонь «ЛВРЗ-гэй түрүүшынхи, 1934—1984», «Байгаалиин оршомдо гахай бү болоёл!», «Ой модоной онтохон» гэһэн найруулганууд зохидхон.

48-дахи дунда һургуулиин 5-дахи «А», «В» классуудта һурадаг Таня Шуханова, Лена Басильева, Онеся Черепанова гэгшэдтэй эндэ уулзажа, иишээ ерэһэн ушараарнь һонирхоһомнай, тус выставкэдэ һургуулиингаа сэсэгүүдые түхеэрэлсэһэн эдэбхитэй басагад байба. «Сэсэгүүд хадаа баяр баясхаланда, уйдхар гашуудалда хүн зоной нүхэд» гэһэн газетэ тэдэнэр гаргаа. Урдуурнай жэрылдэһэн «һайндэр», «Арадуудай хани барисаан», «Нэгэдэхи классай һурагша», «Дуратай багшадаа» гэхэ мэтэ баглаануудые түхеэрэлсэжэ, нэрэ үгэһэн байха юм.

Тус выставкэдэ Улаан-Үдэ хотын дунда һургуулинууд эдэбхи ехэтэйгээр хабаадаа гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй. Тэдээн сооһоо 36-дахи һургуулиин выставкэ һайшаан илгамаар. Мүнгөөр хэблэжэ сохигдоһон «Байгаалиин эдир нүхэр» гэһэн тэмдэг, бараабтар будүүд дээрэ «1945—1985» гэһэн тоонууд энэ выставкын гол удхые тайлбарилна. Эдэ гаршагуудаа баглаанууд батадхана. «Эдир натуралистнуудай хёрхо нюдэнүүд», «Коммунизмын илалта тээшэ, урагшаа!», «Амгалан байдалаа хамгаалха», «Гусиноозёрско ГРЭС-эй галханууд», «Нэгэ минута дуугай байлга», «Бумбэрсэг дэлхэйе тэбэригжэ шадахагүйт», Эдэ нэрэнүүдтээл адли сэсэгүүдэй баглаанууд уран гоёор шэмэглэгдэнхэй. Ваза, домбонуудыньшье зохидоор тааруулагданхай.

Улаан-Үдын 50-дахи һургуулиин химиин багша О. Санданова 35-дахи һургуулиин биологиин багша Г. Павлова хоёрһоо мэнэ һаяхан нээгдэһэн выставкэ тухай һанамжануудаа хэлэхыень гуйбабди.

— Али нэгэн һургуулиие илгажа тэмдэглэжэрхихэнь бэрхэтэй байна,— гэжэ Г. Павлова хэлэнэ. — Юрэнхыдөө бүхы һургуулинууд өөһэдынгөө участогууд дээрэ ургуулһан сэсэгүүдые табяа. Харин өөһэдын томонууд теплицэтэй нарин сэмбын комбинадай, республиканска больницын выставкэдэ гайхагданагүй.

Хатарай байшангай бүхы хананууда үлгэгдэһэн «Байгаалиие сахин хамгаалха гээшэ Эхэ ороноо хамгаалнабди гэһэн удхатай», уран зохёолшо М. Пришвинэй «Газар дээрэхи бүхы һайхан юумэн нараннһаа ба хүнһөө», СССР-эй Конституциин 67-дахи статьяһаа «СССР-эй эрхэтэн байгаали болон тэрэнэй баялигые аршалан хамгаалха уялгатай», «Байгаалиин гоё һайхан хүн зоной оюун мэдэрэлые хүмүүжүүлдэг» гэхэ мэтэ плакадууд байгаалиие хамгаалха шухала гэжэ үшөө дахин һануулна. Энэшье зүб. Выставкэдэ хабаадаһан бүхы коллективүүд байгаалиие, тэрэнэй баялигые аршалан хамгаалха талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдээ гэжэ тоосоно. Тиигэбэшье энэ шухала хэрэгтэ үсөөн хүн зон хебаадана. Ногооруулгын талаар хүдэлмэри үшөөл ургэдхэгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, судна бүтээлгын завод, «Туяана» нэгэдэл, трикотаж гадар хубсаһанай фабрика, локомотивна депо, «Электромашина», Кировэй нэрэмжэтэ заводууд болон бусад предприятинууд, эмхи зургаанууд хабаадаагүйнь харамтай. Ерэхэ жэлэй сэсэгүүдэй выставкэдэ хабаадагшадай тоо олошордог лэ гэжэ олоной хүсэлһөө ойлгодоо һэн.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВ,
манай корр.

СПОРТ

УРИЛДААНАЙ ЗҮРГЭ ДЭЭРЭ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда совет арадай туйлаһан илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдажа, хүнгэн атлетикын урилдаагаар «Труд» бүлгэмэй областной соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө профсоюзай-комсомолой намарай заншалта урилдаан Дээдэ-Онгостойдо үнгэргэгдэбэ. Промышленна предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй 9 командын 100 гаран хүнгэн атлет мүрысөөндэ хабаадаһан байгаа.

Эгээл түрүүн спортын ветерануудурилдаанай харгы дээрэ гараба. Буряадай мебель бүтээдэг, модо болбосоруулдаг комбинадай крановщица Ольга Воробьева 300 метрые 1 минута 09.8 секунда соо гаталжа, түрүү һуури эзэлээ. Южнэ электросетиин командын гэшүүн Зоя Куликова — хоёрдохи, БМДК-гай түймэрһөө хамгаалха албанай инструктор Анна Яковлева гурбадахи шангуудта хүртэбэ.

Эрэшүүлэй дундаһаа «Электромашина» заводой инженер-конструктор Виктор Карлов шалгарба. Тэрэ 800 метрэй зайе 2 минута 14,3 секунда соо гаталһан байха юм. Кабанскын районой Селенгинск тосхондохи барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин физкультурын методист, санаар спортын мастер Константин Белоусов тэрээнһээ 5.6 секундаар гартажа, хоёрдохи һуури эзэлбэ. Буряадай мебель бүтээдэг, модо болбосоруулдаг комбинадай крановщик Николай Яковлев гурбадахи һууридa гараа. Николай Петрович комбинадайнгаа түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэниинь юм. Тэрэ һара бүриингөө даабариие 110 — 120 процентээр дүүргэдэг. Гадна Н. П. Яковлев 52-той болоошье һаа, спортын мүрысөөнүүдтэ ходо ходо хабаададаг.

Удаань 16—17 наһанай басагад 1500 метртэ урилдаба. «Электромашина» заводой шефтээ абадаг 13-дахи һургуулиин 8-дахи классай һурагшад Ира Морозова, Ира Дондокова гэгшэд илалта туйлаба. Гусиноозерскын Пионерэй байшангые түлөөлһэн Лариса Суранова гурбадахи һуури эзэлээ.

Бага наһанай басагадай дундаһаа Гусиноозерск хотын 4-дэхи һургуулиин 6-дахи классай һурагша Алена Гудкова 1000 метртэ 3 минута 20,2 секунда саг харуулжа эрхимлээ. Тэрэнэй хани басаган Лена Корналева гурбадахи шанда хүртэһэн байна. Эдэбхитэй бэрхэ тренернүүдэй нэгэн Зоя Васильевна Куликова тэдэниие һурган һоридог юм.

Бага наһанай хүбүүдэй дундаһаа Селенгинск тосхоной 2-дохи һургуулиин һурагшад А. Додонов, Д. Окладников гэгшэд онсо шалгарбад. 41-дэхи һургуулиин һурагша А. Зубков гурбадахи боложо, фиништэ ерэбэ.

Аха наһанай басагад сооһоо 8-дахи СМУ-гай шефтээ абаһан Селенгинск тосхоной 2-дохи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Наташа Булыгина 2000 метртэ 7.20,9 минута саг харуулжа, илалта туйлаа. Энэ һургуулиие дүүргэһэн Ирина Жилина—хоёрдохи, тус командын гэшүүн Галина Ермакова гурбадахи һууринуудта гараһан байна.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа «Электромашина» заводой түлөөлэгшэ Наталья Брублевская нэгэдэхи һууридa гараба.

Эдир хүбүүд 3000 метртэ урилдаа. Зүүн Сибириин технологическа институдай студент Сергей Жилин, лесотехническэ техникумэй һурагша Игорь Могилевский гэгшэд шалгаржа, алтан намарай урилдаанай шангуудта хүртөө.

Эрэшүүл 5 километртэ урилдажа, «Труд» бүлгэмэй областной соведэй тренер В. Собенников 15 минута 37,3 секунда саг харуулжа, илалта туйлаба. В. Романов, В. Гордеев гэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлһэн байха юм.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Электромашина» заводой суглуулагдамал команда илажа, «Труд» бүлгэмэй областной соведэй чемпионууд болобо. БМДК-гай түлөөлэгшэд —хоёрдохи, лесотехническэ техникумэй урилдаашад гурбадахи һууринуудые эзэлбэ. Профсоюзай-комсомолой шангуудта хүртэхын түлөө сентябриин эхеэр үнгэргэгдэхэ республиканска мүрысөөндэ хабаадаха суглуулагдамал команда бүридүүлэгдээ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Мэндэ, амар, һургуули»— түрүү бэшэг. «Республикын ажалай үдэр»—суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Жэшээ харуулан, үгөөрөө этигүүлэн»— В. Жаркойн статья. «Анхарагты: түрүү дүй дүршэл». В. Жалсановай «Порционно арга түшэглэн» гэһэн статья. «БАМ: хүнүүд ба үйлэ хэрэгүүд».

Гурбадахи хуудаһанда. «Хилын саанаһаа»— суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ һонин, үйлэ хэрэгүүд, тоо, баримтанууд»— суглуулбари. «Түрэл нютагайм түүхэһээ». Э. Деминой «Декабристнууд-ангуушад» — гэһэн статья.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» августын 25-да үнгэргэгдэһэн 34-дэхи тираж.

«49-һөө 6-ень тааха». 4—бокс, 26—табан зүйлэй мүрысөөн, 27—һур харбалга, 36—авиаспорт, 37—автоспорт, 45—столой теннис.

«36-һаа 5-ень тааха». 2 — биатлон, 3—бобслей, 10—уһан дээрэ бүмбэгөөр наадалга, 20—далбагата спорт, 28—мэргэн буудалга.

(ТАСС).

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Урда районуудта бага зэргэ бороо орохо. Баруун тээһээ секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Һүниндөө 7—12, үдэртөө 20—25 градус хүрэтэр дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00— «Время». 9.40— Үглөөнэй гимнастика. 9.55 —Мультфильмнүүд. 10.15 —Концертын залда— һурагшад». 10.55 —«Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона». «Собака Баскервилей» —уран һайханай фильм (2-дохи сери). 12.10—Шэнэ һонин. 15.15 —Шэнэ һонин. 15.30— Баримтата фильм. 16.00 — «Судьба барабанщика»— уран һайханай фильм (3-дахи сери). 17.05— «Ород хэлэн». 17.35—«Хо-Ши-Мин: памятник об источнике»— баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 18.25— «Үглөөдэр — эрдэм мэдэсын үдэр». Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр П. Ф. Бардаханов ба ПТО-гой управлениин начальник А. Н. Лоскутников дамжуулгада хабаадаха.

Москва. 19.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00— «Байгал» —нютагуудай һонин.

Москва. 20.15— СССР-эй генеральна прокуророй орлогшо С. А. Шишковой хөөрөөн. 20.35— Союзуудай байшангай Колонно залһаа композитор Э. Колмановскиин авторска үдэшэ дамжуулагдаха. 22.00—«Время». 22.35— «Вечный зов» — уран һайханай фильм. «Мятеж» (4-дэхи сери). 23.45 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.20— «Его звали Роберт» — уран һайханай фильм. 10.40— «Барилга ба архитектура». 10.50— С. Прокофьев. «Ромэо и Джульетта» баледһээ хэһэгүүд. 11.35— СССР-эй арадай багша Г. И. Ивановатай һурагшад уулзаха. 12.10— Англи хэлэн. 12.40 — «Мэдэхэ, шадаха бай». 13.25— «Один среди волков» —5 серитэй уран һайханай фильм. 14.55— Шэнэ һонин. 18.25— «Хани барисаан» гэжэ уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 29.15 —һуралсалай шэнэ жэлые угтуулан. 19.30— «Словакиин арадай аялга дуунууд».

Улаан-Үдэ. 19.45 —Киноочерк.

Москва. 20.00—Мультфильм.

Улаан-Үдэ. «Горизонт» — киноальманах.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15 —Морин спортоор бүхэсоюзна мүрысөөн. 22.00—«Время». 22.35 —Останкинадахи концертын студида уран зохёолшо А. Алексинтэй уулзалга.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам.редактора—2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95 отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Гос ственного комитета Бурятской АССР делам издательств полиграфии и кн ной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, Н-02547. Заказ № 200. Индекс 0